

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 24

Скопје, вторник 14 јули 1947 год.

Год. III

Слу. баа весник на НРМ: излегуе повремено. Работилите се и праќат во дупликот пишани на машината во проред на една страна од габик, на адреса: Службен весник на НРМ — ул. Маршал Тито бр. 10 — Скопје. Разписите се се враќат

Цена на весникот е 4 дин од габик. Преплата за една година 250 динари а за една полугодина 130 динари — Преплата се испраќа преку Народна банка на ФНРЈ Централна за НРМ — Скопје — чек, сметка 8-801-129, или се внаса во самата администрација на весникот

208

У К А З

Врз основа на член 73 точка 4 од Уставот на Народна Република Македонија, а во врска со член 4 точка 3 од Законот за Президиумот на Народното собрание на НР Македонија, Президиумот на Народното собрание на Народна Република Македонија го прогласуе Законот за Петгодишниот план за развитокот на народното стопанство на Народна Република Македонија во годините 1947—1951 кој што го донесе Народното собрание на Народна Република Македонија, на четвртата седница од првото редовно заседание на 7 јули 1947 година, а кој што гласи:

ЗАКОН

на Петгодишниот план

НА РАЗВИТОКОТ НА НАРОДНОТО
СТОПАНСТВО НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА ВО ГОДИНИТЕ 1947 — 1951

У В О Д

1) Народите на Југославија со дружна борба ги победија фашиските завоеватели и домашните предавници и создадоа нова, независна, братска заедница — Федеративна Народна Република Југославија. Македонскиот народ го даде во таа заедничка борба својот дел и раскинуејќи ги ропските окови за прв пат ја оствари својата национална слобода и државност.

2) Длабоките и сестрани политички и економски промени, како дело на славната ослободителна војна, можеа да станат само затоа што низ борбите и жртвите беше остварено и закалено братството и единството на народите на Југославија, што на чело на борбата стоеше Комунистичката партија на Југославија. Братството и единството на народите на Југославија стана извор за победите во војната, извор на неизмерните сили во обновата на земјата и изградбата на нов и посреќен живот за зашите народи. Братството и единството стана гранитен темел и непобедна сила во одбраната на независноста на братската заедница — ФНРЈ.

3) Како резултат од вистински демократскиот карактер на ослободителната војна се создаде цврст сојуз на сите работни слоеви — работ-

ничката класа, работното селанство, работните средни слоеви и работната интелигенција, на сите работни и родољубиви лугје на нашата земја. Во текот на ослободителната војна и во периодот на мирната изградба се зацврсти во нескршливо единство целиот наш народ од нашата Народна Република Македонија — Македонци, Шиптари, Турци, Власи и други. Тоа единство политички олично во Народниот фронт, беше главна општествена сила што ја носеше досегашната обнова и изградба на земјата и остануе и за напред онаа масовна сила што е носител на борбата за остваруење задачите од Петгодишниот план.

4) Ослободуењето ја заварува Македонија не само разрушена и ограбена од фашискиот окупатор, туку и во една крајна економска, техничка и културна заостанатост. Со векови поробуена, Македонија им служеше за експлоатирање и богатење на разни експлоататорски клики, што во Македонија гледаа само средство за задоволуење на своите себични интереси. Богатствата на Македонија не беа откриени и ползуени. Индустриското и рудното производство и земјоделството беа на крајно ниско стапало. Поробен и без право да има школи на свој јазик, македонскиот народ културно многу заостана.

Во новата државна заедница, со големата помош од братските народи на Југославија, македонскиот народ поведе борба не само за востановуење урнатините од војната туку и за ликвидирање на вековната заостанатост. Во новата државна заедница македонскиот народ има осигурен брз стопански и културен напредок. Државното устројство на ФНРЈ и создадениот државен сектор во стопанството, како социјалистички сектор, ги ослободуе и раздиплуе творечките сили на македонскиот народ.

5) Петгодишниот план за развитокот на народното стопанство во Федеративна Народна Република Југославија полага особена грижа за развитокот на Народна Република Македонија и осигуруе брзо отклонуење на нејзината стопанска и културна заостанатост.

Сојузниот Петгодишен план ги осигуруе сите одделни потреби на Македонија и врз основа на принципот дека ФНРЈ претставуе единствено стопанско подрачје, ги развива оние гранки од стопанството што имаат најдобри стопански услови за развиток во Македонија и поставуе пра-

вилен однос меѓу одделните стопански гранки. Задачите што Сојузниот Петгодишен план ги поставува пред нашата Република одговараат на потребите и желбите на нашиот народ за што побрзо издигање од вековната заостанатост, и се во полна согласност со општите потреби и со развитокот на нашата заедничка татковина — Федеративна Народна Република Југославија.

6) Петгодишниот план за развиток на народното стопанство на Народна Република Македонија, во полна согласност со Сојузниот Петгодишен план, водејќи сметка за специфичните потреби на нашата Република, како основа на планскиот развиток ја поставува планската индустријализација и електрификација на нашата земја.

Работниците, ослободени од капиталистичката експлоатација, при се подобри услови на стопанско, социјално и културно подигање од ден на ден се повеќе го развиваат работниот полет и духот на новаторство и натпреварување. Во исполнувањето основните задачи од Петгодишниот план самоиницијативата, натпреварувањето и работната дисциплина на трудбениците, организирани и раководени од Единствените синдикати, ќе изиграат решителна улога.

7) На земјоделството нашиот Петгодишен план му одделува големо внимание. Земјоделството во нашата Република од назадно, примитивно и заостанато, со мелиоративни работи и исушувања, со механизација и хемизација, со преориентација накај индустриски култури ќе стане модерно, интензивно и напредно. На земјоделството и земјоделските стопани ќе им се осигури нужниот земјоделски инвентар, селектирано семе и гресалници, стручна и техничка помош, посебно и поуредно снабдување со индустриски стоки и по тој начин постојано ќе се подига благосостојбата и културното ниво на работниот, дрбен и среден селанец.

На селските трудови кооперации ќе им се даде неопходната материјална, организациона и стручна помош, така што кооперациите да станат примерни земјоделски стопанства; ќе се помага исто така и секоја доброволна иницијатива на работните селани за заедничко обработување на земјата, за создавање нови трудови, сточарски и други видови кооперации.

8) Занаетчиското производство по Петгодишниот план во нашата Република ќе игра важна улога како дополнување на индустриското производство. Ориентирано на квалитативно производство, осигурено со потребните суровини, модерен алат и ефтин кредит, занаетчиското производство ќе го надмине предвоеното ниво и со тоа ќе се подигне материјалното и културното ниво на занаетчиите. Во текот на Петгодишниот план ќе се обрне поголемо внимание кон создавањето и зацврстувањето на занаетчиските кооперации.

9) Во текот на Петгодишниот план, врз основа на сестраниот стопански развиток, нашиот народ има широка можност за развивање на националната култура.

На нашата народна интелигенција ќе падне важен дел од напорите за исполнувањето на стопанскиот план, како и запознавањето и развивањето на науката, техниката и уметноста. Никога една интелигенција не била поставена пред така убави и широки перспек-

тиви, како и важни одговорни задачи, како што е тоа нашата. Огромниот стопански и културен развиток, предвиден во нашиот Петгодишен план, бара целосно да се ангажираат во неговото исполнување сите наши технички, научни и културни работници и да ги слеат своите напори со огромните напори што ги вложуваат трудбениците и со тоа да се осигури брз стопански и културен напредок на нашата земја.

ДЕЛ ПРВИ ЗАДАЧИТЕ НА ПЕТГОДИШНИОТ ПЛАН

Г Л А В А I

ОСНОВНИТЕ ЗАДАЧИ НА ПЕТГОДИШНИОТ ПЛАН

Петгодишниот план за развитокот на народното стопанство на ФНРЈ во годините 1947-1951 поставува како основна задача да се ликвидира во голема мера стопанската и техничката заостанатост, да се зајакне економската и одбрабнатата сила на земјата, да се зајакне и понатаму развие социјалистичкиот сектор на народното стопанство и новите продукциони односи што произлегуваат од него и да се подигне општата благосостојба на трудбениците од сите три споменати сектори. Со оглед на оваа задача во чл. 26 од Законот за петгодишниот план за развитокот на народното стопанство на ФНРЈ се поставуваат пред Народната Република Македонија следните задачи:

Да се воведат производството на железен лив од 3 000 тона во 1951 година и со тоа да се обезбедат потребите од тој производ.

Индустријата на сапун во 1951 година да се подигне на производство од 4.500 тона.

За примена на модерни методи во градежништвото да се воведат производството на бетонски префабрикати во висина од 12.000 тона во 1951 година.

1951 година да се произведе 2,4 милиони памучни ткањини и 400.000 рала обувки со кожен гјон и 200.000 рала со гумен гјон.

Во производството на конзерви на овоштие и зарзават да се постигне во 1951 година производство од 6.800 тона првокласен квалитет на амбалажа.

Производството на електрична енергија да се подигне од 15 милиони квч во 1939 на 215 милиони во 1951 година т. е. 14,3 пати.

Со укинување на угарите и со мелиорации да се зголеми посеаната поврнина во 1951 год. на 571.000 хектари, од кое што со индустриски растенија 95.000 ха, што претставува зголемување од 3,3 пати во поредба со 1939 година; со фуражни растенија 50.000 ха, т. е. 5 пати повеќе но во 1939 година; со градинарски растенија 60.000 ха, т. е. 5 пати повеќе во поредба со предвоеното производство.

Да се прошират поврнините на суптропските култури, првенствено на тугун и памук, да се испитаат нови култури и да се прошири нивното одгледување.

Да се развие овоштарството и лозарството во згодни реони за тоа и да се изврши реонизација на лозјата.

Во планот за мелиорации да се опфати исушувањето на поголемите мочварни полиња крај

Бардар, Црна Река и други реки и наводнуењето поврнините за индустриски, градинарски и други култури.

Во сточарството при крајот на 1951 година да се достигне следниот број на добиток: коњи 95.000 грла; говеда 400.000 грла, што претставуе зголемување од 1,2 пати во поредба со 1939 година; свињи 165.000, што претставуе 1.6 пати во поредба со 1939 година; овци 3,1 милиони, т. е. 1,8 пати повеќе но во 1939 година; живина 1,8 милиони.

Да се пошумат 10.000 ха стари сечишта, патежи, крш и голети, да се мелиорираат 15.000 хектари напуштени шуми.

Да се спроведат опсежни работи за уредувањето на пороите.

Да се уредат 230.000 ха шуми.

Со исполнуењето на горните задачи се дава на Народна Република Македонија широка можност за развиток на производствените сили на републиката.

Со оглед на тоа Петгодишниот план за развитокот на народното стопанство на НР Македонија во 1947-1951 година ги поставуе следните задачи:

Член 1

1) Упорно и одлучно да се тежи кон полната ликвидација на заостанатоста на нашата Република: ниската техника во индустријата, заостанатоста во занаетите, примитивноста во земјоделството и ниската продуктивност на трудот. Со брзо темпо на растежот на производството да се создадат услови за постигнување на понапреднатите републики.

2) Да се осигури развитокот и јакнењето на државниот сектор како социјалистички сектор на нашето стопанство кое што е главната сила и носител на напредокот и развитокот на производствените сили и на нивните повисоки односи во производството.

3) Да се зајакне кооперативниот сектор на нашето стопанство давајќи им постојана и сестрана помош на сите видови кооперации. Особена помош да им се осигури на селските трудови кооперации.

4) Да се спроведат најновите постигнувања на науката по сите гранки на стопанството и со тоа да се зголеми и подобри производството.

5) Да се намали цената на чинењето во производството на сите стопански гранки:

а) со зголемување на продуктивноста на трудот, со воведување нови начини на работа, со селушкото производство, со подобра организација на работниот процес, со правилно поврзување на производните фази во производството и зајакнување на работната дисциплина;

б) со воведување работни и технички норми;

в) со спроведување економија на суровини, потрошни материјали и гориво и максимално исползување на отпадоците со рационално ползување на машините.

6) Да се организира полна и сестрана евиденција и статистика во сите стопански гранки.

7) Да се подобрат работните и здравствените услови во претпријатијата.

9) При разместувањето на производствените сили да се води сметка за дополнувањето и ускладувањето на републиканското и локалното стопанство со сојузното.

10) Да се мобилизираат и постојано засилуат сите извори на акумулацијата.

Да се инвестираат во народните стопанства во текот на Петгодишниот план 12,4 милијарди динари.

11) Да се зголеми вредноста на вкупното производство од 5 милијарди динари во 1939 година на 16,3 милијарди динари во 1951 година т. е. повеќе од три пати.

Член 2

1) Да се дополни сојузната електрификациона мрежа со разграната мрежа на електрични далеководи од висок напон.

2) Во дополнување на сојузната електрификација да се изградат средни и мали хидро-централи и да се подигне производството на ефтина електрична енергија. Калоричните централи да служат како дополнителни.

Да се зголеми производството на електрична енергија од 7,7 милиони квч во 1939 година на 30,7 милиони квч во 1951 година. Да се изградат нови централи со вкупна сила од 10,8 илјади кв. Да се створат потребни услови за електрификација на градовите и селата и до 1951 година да се електрифицираат сите околиски центри и најмалку 200 села.

3) Да се рационализира работата во сегашните претпријатија и да се преориентира кон изградување на индустријата во близина на суровинските бази.

4) Да се зголеми вредноста на индустриското производство (по полни цени на чинењето од 1947 год.) од 0,3 милијарди динари во 1939 година на 2,4 милијарди динари во 1951 година т. е. за повеќе од 7 пати.

5) Да се развие механизација на производствениот процес и да се усоврши технолошкиот процес во рудниците.

Особено да се развијат научните испитувања на рудните богатства и да се ускладат во своето темпо со брзината на извршување задачите на Петгодишниот план.

6) Да се изградат рударски колонии, да се подобри снабдувањето на работниците, да се подобрат заштитните и хигиенските услови на работата.

7) Со рационализацијата и отворањето на нови лигнитови рудници широко да се развие употребата на лигнит. Да се заменуе во широката употреба лигнитот со дрво, со цел да се намали употребата на дрво како гориво.

8) Да се развие локалната индустрија. Да се зголеми искористувањето на локалните суровини и резерви на градежен материјал.

9) Да се зголеми вредноста на занаетчиството производство од 0,8 милијарди динари во 1939 година на 1,2 милијарди динари во 1951 година, т. е. за 1,5 пати.

Да се вклучат работните занаетчи во исполнувањето на Петгодишниот план осигурувајќи им ги потребните суровини, алати и машини.

10) Да се осигури материална и организациона помош на занаетчиските кооперации.

11) Да се развие сообраќајот за потребите на народното стопанство. Да се изврши рационализација на сообраќајот и снижување на трошоците на експлоатацијата.

12) Со сообраќајни врски да се поврзат заостанатите реони на републиката и важните економски центри за правилното одвивање на нашето стопанство.

За правилното одвивање на автомобилскиот сообраќај да се подобри квалитативно со поправки и реконструкции патната мрежа. Да се оспособат уништените и оштетените мостови и да се заменат привремените со посложани армирано-бетонски железни конструкции на дефинитивните траси.

13) Да се спроведе механизација на градежните работи.

Да се снабдат градежните претпријатија со типизиран инвентар и со механизирани алати. Да се осигури доволен број транспортни и превозни средства. Во 1951 година да се постигне намалување на цената на чинењето на градежните услуги за 28%, независно од намалувањето на цените на градежниот материјал.

14) За осигурување на равномерното извршување на планот и за совладување на непредвидените трошкови да се создадат нужни резерви на материјали од локалните извори.

Член 3

1) Земјоделството да се преобрази во модерно и интензивно. За тоа да се осигураат технички материјални средства. Во школи и кооперации и преку масовните организации да се оспособи работниот селанец за применување на современите средства во обработката на земјата и во сточарството.

Да се применат современите методи на работа и да се зголеми и подобри производството во сите гранки на земјоделството.

Да се подобри снабдувањето на работниот селанец со индустриски производи. Да му се осигури подобар материјален и културен живот и да се заштити од секаков вид експлоатација.

2) Да се изврши коренита преориентација во земјоделското производство кон индустриски култури врз основа на претходното проучено реонирање и со тоа да се создаде суровинска база за индустријата и да се зголеми рентабилитетот на земјоделското производство.

3) Да се изврши одводнување на сите мочурливи и плавни места. Да се изврши наводнување на нова површина од 80.000 ха.

4) Со одводнување и разорување на ледини да се зголеми работната површина во земјоделството за 79.000 ха.

Со новодобисаната работна површина и со намалувањето на угарите да се зголеми посеvnата површина на 105.000 ха.

5) Да се проучат и прошират нови месни сорти од земјоделските култури и расен добиток.

6) Да се подигне постојано техничкото ниво на организацијата на работата на машиното ак-

лекови за добиток и средствата за заштита на растенијата.

8) Да се прошири посеаната површина во 1951 година на 571.000 ха и со тоа да се натфрли посеаната површина од 1939 година со 20%.

Да се зголеми површината под индустриски растенија 3,6 пати, под фуражни растенија 5 пати, под градинарски растенија 5 пати во споредба со 1939 година.

9) Со употреба на современи агротехнички мерки да се зголеми плодноста на земјата. До 1951 година да се зголеми просечниот принос по хектар од белите жита со 23%, од тутунот со 34 од сто, од памукот со 15 од сто, од сусамот со 131 од сто, од солнчогледот со 140 од сто.

10) Да се осигури снабдувањето на индустријата со сировини и да се подобри исхраната на населението со зголемување производство: на тутун на 433 од сто, памук на 1.277 од сто, афион на 210 од сто, сусам на 2.689 од сто, солнчоглед на 6.705 од сто — спрема десетгодишниот просек на производството од 1930 до 1939 год.

11) Да се достигне а при некои видови добиток да се натфрли предвоената положба од 1939 година.

Бројот на говедата да се зголеми спроти предвоениот број со 23 од сто, на свињите со 57 од сто, на овците со 82 од сто, на живината со 47 од сто.

До се подобри квалитетот на добитокот, здравствената состојба и неговата продуктивност.

12) Да се осигури материјална и стручна помош на сегашните и новосоздадените селски трудови кооперации. Организационо да се зацвршат трудовите кооперации. Да се воведат производствени и финансиски планови, правилен систем на наградување и расподелба на приносот и да се подигне нивната организација на работата. Да се превземат сите нужни мерки, за да израснат селските трудови кооперации во примерни земјоделски стопанства.

13) Да се подигне степенот на техниката на организацијата во државните земјоделски стопанства. Да се оспособат за снабдување на селските стопанства и селски трудови кооперации со квалитетно семе, овошци и лозови садници и приплоден добиток. Нивното производство да се организира по претходно составени производствени и организациони стопански планови.

14) Да се изврши пошумување во широки размери на голетите и мелиорација на шикарите и опустошените шуми.

15) Да се извршат опсежни работи за уредување на пороиштата во врска со мелиорацијата во земјоделството и да се заштитат акумулационите базени.

16) Да се прошири експлоатацијата на досега неотворените шуми. Да се прави најголема економија на огледното и техничкото дрво. Да се организира пазењето и заштитата на шумите.

17) Да се засили исползувањето на споредните шумски производи, со зголемување производството на смола. Да се прошири базата за индустријата на терпентин.

18) Да се исползуат порационално планинските пасишта и суватите со создавање државни планински стопанства.

полнуат правилно работните норми, да се организира правилен систем на прогресивното наградување. Да се зајакне работната дисциплина и свест, да се усовршуе системот на раководењето во претпријатијата, контролата и евиденцијата за извршувањето на Петгодишниот план.

Постојано да се зголеми продуктивноста на трудот во целото индустриско производство, главниот извор за зголемувањето на акумулацијата и за подигањето на благосостојбата на народот.

2) Полните цени на чинењето во сите индустриски гранки во текот на Петгодишниот план да се намалат од 20—40 од сто.

3) Да се пристапи кон изградувањето на работнички жилишта во близина на фабриките, да се подобри животот на работниците, здравствените и хигиенските услови на работата. Особена грижа да се води за културното и стручно издигање на работниците, за издигањето на стручни кадри и техничка интелигенција.

4) Да се подигне нивото на научните установи како би се оспособиле за извршување на задачите за брзо стопанско и културно издигање. Да се прошири универзитетот со создавање нови факултети, висока педагошка школа, институти. Да се создадат средни стручни школи од кои што ќе излегуат кадри способни веднаш след завршувањето на наставата, непосредно да учествуваат во извршувањето на практичните задачи. За таа цел да се преориентира наставата во сите установи и училишта кон обработка и извожување на практичните прашања поврзани со Петгодишниот план. Во таа смисла да се преориентира наставата во средните училишта.

5) Да се осигури брз развој и оспособување на нижи, средни и виши стручни кадри во индустријата, земјоделството, шумарството и трговијата. За таа цел да се инвестираат во текот на Петгодишниот план 1.143,9 милиони динари.

Член 5

1) Да се подобри снабдувањето на населението особено со храна, облекло, обувки, жилишни и домашни потреби. Во врска со тоа да се развие прехранбената, текстилната индустрија и индустријата за кожи.

2) Да се подобрат жилишните услови и до 1951 година да се изградат 1.220.000 квм жилишни поврнини и 106.200 квм поврнини за јавни згради.

3) Да се зголеми обртот на стоката на дребно од 4,8 милијарди динари во 1948 година на 9,6 милијарди во 1951 година.

4) Постепено според извршувањето на Петгодишниот план да се напушти системот на карти и рационалираното снабдување.

5) Да се создаде и оспособи трговски апарат за брзото и без пречки развивање на обртот на стоките. Да се подигне стручното знаење и способноста на трговскиот апарат. Да се засили разматаната на индустриските и земјоделските производи.

6) До 1951 година да се намалат трошковите на трговијата под 10 од сто од продавните цени на дребно.

7) Да се развиваат набавно-продавните кооперации во градот и селото. Да се оспособат кооперациите во селата за откуп на земјоделските производи и за набавка на индустриски производи.

Член 6

1) Да се ликвидира неписменоста и да се осигури просветата на широките народни маси од градот и селото. На децата да им се осигури здрав и правилен развојот и воспитување во работни, смели и слободни граѓани. Со седумгодишното школување да се опфатат до 1951 година 30 од сто од сите школски обврзници.

2) За издигање на културното ниво на народот да се изградат домови за култура, читалишта, детски и пионерски домови. Да се почне со производството на домашни филмови и да се изградат биоскопски сали.

За просвета и култура да се инвестираат 1.374.300.000 динари.

3) Здравствената заштита да стане достапна на широките народни маси. Да се зголеми бројот на здравствените установи. Бројот на болничките кревети да се зголеми за 2.400 и со тоа вкупниот број на болничките кревети да биде 7 пати поголем во однос на 1939 година.

Да се превземат најсериозни мерки за сузбивањето на маларијата и туберкулозата како и за здравствената заштита на децата и мајките.

4) Да се збринат инвалидите и децата жртви од војната со создавање инвалидски домови и домови за збринување на воените сирачиња.

5) Фискултурата да стане составен дел од животот на трудбениците од градот и селото, а особено на младината.

Да се даде најширока поддршка на фискултурното движење со изградување фискултурни објекти и набавување спортски инвентар. За таа цел да се инвестираат 123.000.000 динари.

Член 7

ОПШТ ПРЕГЛЕД НА ПЕТГОДИШНИОТ ПЛАН

I. Народен доход (во милијарди динари)

	1946	1951	%
Народен доход	5,0	15,9	318
Вредност на инвестициите	0,5	3,0	600
Вредност на инвестициите во проценти според народниот доход	10,0 (14,5)*	18,8 (35,6)*	—
Народниот доход на жител (во динари)	4,130	12,220	296

II. ИндустрIALIZACIJA (во милиони динари)

	1939	1951	%
1) Вредност на индустриското производство по просечните полни цени на чинењето од 1947 год. (во милиони динари)	(324)*	(7.900)*	2.438
2) Од вкупното индустриско производство:			
Јаглен	—	15,4	—
Електрична енергија	20 (20)	67,7 (476)**	340
Метална индустрија	30	248,6	828
Хемиска индустрија	90	272,8	303
Индустрија на градежен материал	40	301,6	754
Дрвна индустрија	—	117,8	—
Текстилна индустрија	60	389,9	649
Индустрија на кожи и обувки	—	282,2	—

Прехранбена индустрија	70	559,0	797
Неметали	—	19,1	—
Графичка индустрија	14	40,3	283
Млинска индустрија	—	54,5	—
Вредност на индустриското производство на 1 жител, по просечните цени на чинењето во 1947 година (во динари)	297	1.825	613
	(297)**	(5.850)**	1970
III. Вредност на занаетчиското производство и поправки (во милиони динари):			
1) Вкупно производство и поправки			
Само производство	800	1.200	150
Во тоа кооперативниот сектор	—	300	—
Вредност на поправките	200	300	150
Во тоа кооперативниот сектор	—	100	—
2) Вредност на суровините			
Гориво и мазиво	—	—	—
3) Вредност на потребните алати и машини			
—	—	700	—
IV Земјоделство			
1) Вкупно засеана поврнина (во илјади хектари)			
—	1939	1951	9%
2) Мелиорации: одводнуење наводнуење	475	571	120
	0,7	72,2	10733
	9,7	80	816
3) Вредност на земјоделските алати и машини			
—	—	700	—
4) Број на тракторите во производите земјоделските машински станици			
—	2,6	9,7	373
—	168	888	529
5) Поврнина условно обработена со еден трактор (ха)			
—	123***	300	243
6) Вештачко иноење во 100мц			
—	57***	1080	1894
Вкупна поврнина условно обработена во 1000 ха со трактори			
—	1,3***	266	14778
V Шумарство			
Годишна пошумена поврнина (ха)			
—	1946	1951	9%
Сечење на дрво (во 1000кбм)	439	2.520	574
	471	880	187
VI Инвестиции:			
1) Вредност на новите инвестиции во 1 год. (во мил. д.)			
—	494,6	2.968,6	600
Од тоа:			
Рударство и металургија	12,6	14,1	112
Производство на електрична енергија	35,6	290,0	823
Индустрија	44,0	298,7	676
Градежни претпријатија	3,0	66,2	2209
Земјоделство	46,9	380,9	810
Шумарство	15,2	54,6	359
Сообраќај	3,6	391,9	10000
Трговија	4,3	207,8	4830
Непроизводни гранки	330,0	1265,2	382

*Показателот е заедно со сојузните и републиканските инвестиции.

**Показателите се однесуваат на вкупното индустриско производство (сојузно и републиканско)

* Сведенијата од 1946 год.

Вкупно 1947—1951

2) Вредност на новите инвестиции во периодот од 1947—1951 (во милиони динари)

Вкупно:	12412,3
Рударство и металургија	70
Производство на електрична енергија	1100
Индустрија	1764
Градежни претпријатија	287
Земјоделство	1619
Шумарство	261,3
Сообраќај	261,3
Трговија	697
Непроизводни гранки	5161,2

3) Вредност и однос на новите инвестиции од републиканско и локално значење во периодот 1947—1951 (во илјади динари)

	Вкупно	Републ.	%	локално	%
Вкупно	12.412,3	8.159,4	65	4.252,9	35
Рударство	—	70	—	—	—
Произв. на електр. енергија	—	1.081	—	19	—
Индустрија	—	1.390,6	—	373,3	—
Градежни претпријатија	—	287	—	—	—
Земјоделство	—	1.384,2	—	234,7	—
Шумарство	—	261,3	—	—	—
Сообраќај	—	1.320,05	—	132,7	—
Трговија	—	320,8	—	376,1	—
Непроизводни гранки	5.161,2	2.044,3	39	3.116,9	61

Од тоа:

Жилишно и комунално стопанство	742,8	2.044,3
Народно здравје	510,6	259,0
Просвета и култура	673,4	700,3
Фискултура	58,5	64,5
Социални грижи	58,5	49,5

VII. Специфично производство

на поважните индустриски производи на еден жител:

	1939	1951	%
Јаглен (кг)	—	30,8	—
Памучни тканини (м)	0,3	1,8	600
Пиво (литри)	1,9	4,6	242
Зејтин (кг)	0,3	2,3	177
Тестенини (кг)	0,4	2,1	525
Сапун (кг)	1,5	3,5	234
Конзерви (разни овошгија и зарзават)	0,1	5,3	5300

ГЛАВА II

ПЛАН ЗА РАЗВИТОК НА ПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ СИЛИ

Член 8

Електростопанство

1) Од вкупното производство на електрична енергија 215 милиони квч кое што ќе се произведе во нашата Република во 1951 година републиканските и локалните електрични центри да произведат 30,7 милиони квч.

2) За да се зголеми производството на ефтина електрична енергија за народното стопанство и за широката потрошња и за да се електрифицира што поголем број населени места, да се изградат нови електрични центри, првенствено хидроцентри, со вкупна сила од 10.800 квч и тоа: 9 350 кв од републиканско и 1.450 кв од локално значење.

3) За разведување електрична енергија и поврзување на сојузните и републиканските извори да се изградат далеководи од 35.000 волти во должина од 650 км и да се подигне нужниот број трансформаторски станици.

4) Истовремено да се извршат големи поправки на сегашните електрични централи и реконструкција на мрежите и на трансформаторските станици.

5) За таа цел да се инвестира во текот на Петгодишниот план 1,1 милиарди динари.

Член 9

Индустрија

1) Во врска со поставените основни задачи за развитокот на индустријата на територијата на НР Македонија во текот на 1947—1951 година да се пристапи кон изградување нови фабрики и да се изврши реконструкција и рационализација на сегашните фабрики со применување подобра техника и модернизација. За таа цел, во периодот од 1947—1951 година да се извршат во индустријата инвестиции од 1,3 милиарди динари, од кои што за кадрови 306 милиони динари и за локалната индустрија 373,4 милиони динари.

Во 1951 година да се постигне вредност на производството на целокупната индустрија во износ од 2,4 милиарди динари по средни полни цени на чинењето од 1947 година.

Да се подобри работата во сегашните постројки, да се спроведе механизација на работниот процес, концентрација на помалите урегјаи, да се воведат нови методи на работата, модерна техника и современ технолошки процес.

Да се зголеми капацитетот на сегашните урегјаи со реконструкција и проширување како и со воведување нови машини.

2) Да се развие особено производството на индустриските артикли за широка потрошња.

3) Во текот на Петгодишниот план да се воведат производство на голем број производи кои што до сега не се произведувани во Македонија. Меѓу нив — во металната индустрија: специални земјоделски машини, електрични пумпи, печки за лигнит и др.; во хемиската индустрија: ланолин, туткал, етерични масла, јаглена киселина и др.; во прехранбената индустрија: витамински производи; во градежната индустрија: бетонски префабрикации и др.

4) Да се обрне особено внимание на организацијата на работното место, на поставувањето норми, на воведувањето модерни машини, на рационализацијата на внатрешните фабрички транспорти, на подигањето квалитетот на производството, на смалувањето отпадоците и снижувањето трошковите на производството.

Во текот на Петгодишниот план да се зголеми продуктивноста на трудот во индустријата за 68%.

5) Да се подобрат работните услови и да се повиши хигиената на работата во фабриките и да се вложат сериозни напори за повишување на квалификациите и за општото издигање на работниците.

Прехранбена индустрија

6) Особено внимание да се обрне на развитокот на прехранбената индустрија. Во 1951 година да се постигне вредност на производството од 559 милиони динари, што значи 798% во однос на 1939 година.

7) За задоволување потребите од мазнини, за исхраната на населението и за потребите на индустријата, да се зголеми производството на растителни масла за 209% во однос на 1939 г. Во врска со тоа да се пристапи кон исползувањето на зејтинодајните семења со примена на непрекината екстракција.

8) Со подигањето на нови фабрики да се воведат производство на хидриран зејтин како и полусушни масла за производство на бои и лакови врз базата на домашни суровини.

9) Да се подигне нова фабрика за сточна храна во Титов Велес. Со тоа ќе се исползуат отпадоците од прехранбената индустрија и ќе се подобри прехраната на добитокот.

10) Да се пристапи кон добивањето на концентрати и витамински производи за подобрување исхраната на населението. Во оваа цел да се подигнат во Битола нови фабрички постројки.

11) Во реоните на оризно производство Кочани и Струмица да се подигнат нови лушгилини, кои што ќе можат да го задоволат зголеменото производство. Со подигањето на фабрика за нишесте во Кочани да се воведат искористувањето на отпадоци од ориз.

12) Во овоштарските реони на Македонија да се развие и осигури преработката на овоштите и зарзаватот. Особено внимание да се обрне на конзервирање на овоштите и зарзават за исхрана на населението. Да се подигне нова фабрика во Ресен и да се организира мрежа од пунктови за пулпирање и сушење во другите овоштарски реони. Да се овозможи искористувањето на разните отпадоци (капавици).

13) Да се создаде индустрија за преработка на месо и во 1951 година да се постигне производство од 2.000 тона месни производи.

14) Да се засили производството на тестени производи со подигање нови фабрики и по тој начин да се зголеми производството за повеќе од 7 пати во однос на 1939 година.

15) Со реконструкција и рационализација да се зголеми производството на пиво од 17.000 тона во 1939 година на 60.000 тона во 1951 година т.е. за повеќе од 3 пати.

16) Производството на бомбони да се зголеми за 375%, а на чоколада за 600%.

Индустрија за кожи и обувки

17) Да се создаде индустрија за кожи и обувки и во 1951 година да се достигне вредност на производството од 282,2 милиони динари. За таа цел:

а) Да се подигнат 2 фабрики за кожи кои што да постигнат производство во 1951 година 60 тона гјон, 120 тона долни кожи, 500 тона горни кожи и 3 милиони фиса ситна кожа;

б) Да се подигне фабрика за обувки која што до 1951 година да постигне производство на обувки од 400.000 рала со кожен гјон и 200.000 рала со гумен гјон;

в) Да се воведат производство на кожна конфекција.

Градежна индустрија

18) Да се осигури нужниот градежен материјал за правилното и ефтино изведување на градежните работи во рамките на Петгодишниот инвестиционен план.

За таа цел да се изградат нови модерни фабрики за тули, керамида, бетонски префабрикати, вар и др. Со тоа да се постигне пораст на вредноста на производството во градежната индустрија на 754% во споредба со 1939 год. т. е. на 301,6 милиони динари во 1951 година.

19) Во врска со тоа:

а) Да се зголеми производството на тули за 7.720%, на керамида за 625% во однос на 1939 год.

б) Во 1951 година да се постигне производство на 12.000 тона бетонски префабрикати.

20) За да се намалат транспортните трошкови и за да се користат порационално производните средства, да се изврши правилно разместување на градежната индустрија и особено да се развие локалната индустрија.

21) Во Куманово и Титов Велес да се подигнат модерни варници кои што во 1951 година да дадат производство од 25.000 тона вар.

22) Да се подигне нова модерна фабрика за гипс, која што во 1951 година да постигне производство од 40.000 тона.

23) Да се разработат мајдани за камени коцки за изградбата на модерни коловози.

24) Да се подигне модерна работилница за преработка на мермер, оникс, травертин и др. од рудните залежи во Прилепско, Тетовско и Скопско и да се воведат изработка на декоративни предмети од овие работи.

Хемиска индустрија

25) Во хемиската индустрија производството да се прошири со нови врсти производи.

26) Да се рационализираат старите претпријатија, да се зголеми пивниот капацитет и економичност и да се воведат нови технолошки процеси. Со тоа да се зголеми вредноста на производството за 303% во однос на 1939 година.

27) Во врска со тоа да се подигне нова фабрика за кислород и со тоа да се зголеми производството на 375%.

28) Да се подигне нова фабрика во Титов Велес за талк, со кое што ќе се зголеми производството на талк.

29) Со рационализација и реконструкција да се подигне производство на саун на 4.500 тона во 1951 година.

30) Со подигање модерни фабрики за дестилација на смола да се прошири производството на терпентинската индустрија. Со тоа да се создадат услови за образување комбинат за понатамошното искористување на терпентинските деривати.

31) Со подигање нови фабрики во 1951 година да се постигне производство: на јаглерод 360 тона, на бои и лакови 2.000 тона, на козметички производи 100 тона, на етерични масла 5 тона, на ланолин 20 тона, на туткал 50 тона и на мукава 300 тона.

32) Да се воведат дестилација на дрво и во 1951 година да се постигне производство на деривати 6.000 тона.

Метална индустрија

33) Основните задачи на металната индустрија се:

а) Да го снабдева земјоделството со специјални машини и алати;

б) Да произведи справи, алатки и делови потребни за редовни поправки во индустријата, рударството, сообраќајот и останатите стопански гранки;

в) Да ги припомогне градежните и инвестиционите работи со лесни машини, справи, алати и метални материали;

г) Да произведи предмети за широка потрошња;

д) Да врши поправки на машини, на постројки, на инсталации и на друго во стопанството.

34) Да се изградат метални заводи во Скопје, Битола, Штип, Титов Велес и други места; да се подигнат метални работилници за производство на метални производи за ремонти во индустријата и др.

Во помалите економски места да се подигнат механички работилници за поддржање на индустријата, земјоделскиот и друг инвентар.

35) Да се воведат модерни технички и технолошки процеси.

36) Во врска со тоа да се постигне следното производство: железни лив 3.000 тона, канализациони решетки и цевки за градежната дејност 1.000 тона, земјоделството да се осигури со поделски алати и машини 2.000 тона, со 500 тона центрифугални пумпи и 50 тона магани. Да се произведат за широка потрошња 100 тона печки, 1.000 тона кревети, детски колички и др.

37) Вредноста на производството да се зголеми во 1951 година на 248,6 милиони динари т. е. за 828% во однос на 1939 година.

Дрвна индустрија

38) Дрвната индустрија да се развие врз базата на домашните сурови материали и со искористувањето на пилањските отпадоци.

39) Постепено да се ликвидираат малите пилани и поточари со подигање модерни пилани со среден капацитет, така да се постигне во 1951 год. капацитет од 35.000 кубм резано дрво. Пиланите за буково дрво да бидат снабдени со парилници и постројки за вештачко сушење дрво.

40) Во пиланите за буково дрво да се изградат постројки за паркет со вкупен капацитет во 1951 година 46.000 квм, да се воведат постројки за прање сандаци со вкупен капацитет од 3.400 квм и по тој начин да се намали процентот на отпадците.

41) Да се прошири производството на градежни и столарски тапаирани производи и да се постигне во 1951 година производството на врати и пенџериња 77.000 парчиња.

За таа цел како и за задоволување нуждите од столарија да се организира мрежа од столарски работилници во поважните градишта на Македонија.

Да се воведат сериско производство на домашни и канцеларски намештај и во 1951 год. да се постигне производство од 2.000 канцеларски и 1.000 домашни гарнитури.

42) За таа цел да се инвестира во дрвната индустрија 81.000.000 динари со кое што ќе се достигне во 1951 год. вредност на производството 117,8 милиона динари.

Текстилна индустрија

43) Текстилната индустрија да се подигне врз базата на искористувањето на домашната суровина.

44) Со реконструкција и рационализација да се зголеми производството во 1951 година на 389,9 милиони динари т. е. 649% во однос на 1939 година. При тоа да се постигне во 1951 година во споредба со 1939 година производството на памучни ткањини 2,4 милиони метра т. е. 2,6 пати повеќе,

тканини од вештачка свила 285.000 метра, чорапи од сите видови 200 тона или 2,2 повеќе, трикотажа 100 тона т. е. 2 пати повеќе и конфекција 2,5 милиони метра.

45) Наред со зголемуењето на производството да се подобри квалитетот на текстилните производи.

Графичка индустрија

46) За напреднатите потреби на просветата за културните нужди да се прошири Државната печатница во Скопје. Да се изградат нови печатници во Скопје и во поголемите градови во Македонија.

За таа цел да се инвестира во графичката индустрија во текот на Петгодишниот план 85 милиони динари и да се постигне вредност на производството во 1951 година 40.300.000 динари, што значи да се зголеми за 288% во однос на 1946 год.

Јаглен

47) За задоволување потребите на народното стопанство со лигнит и за да се замени во што поголема мера дрвото како огрев за домашни потреби, да се зголеми производството на јаглен од 16.000 тона во 1947 год. на најмалку 50.000 тона во 1951 година.

48) За рационализација на транспортот, за реконструкција на откупните јами, за изградување руднички постројки и за отворање нови рудници да се инвестира во текот на Петгодишниот план 20 милиони динари.

49) Со механизација на работата и транспортот, и со воведување сува сепарација на јагленот да се подобри квалитетот на јагленот.

50) Да се спроведат истражни работи за утврдување на залежите од јаглен.

Неметали

51) Да се прошири производството на неметалните рудници и да се отворат нови рудници со цел да се задоволат потребите на градежната индустрија. Да и се осигурат високо квалитетни суровини на сојузната индустрија на стакло и за потребите на извозот.

Во врска со тоа, во 1951 година да се постигне производството на лапорец 20.000 тона, на талк 3.000 тона, на гипс 40.000 тона, на лискун 9 тона, на шкрилци 600.000 парчиња, на мермер 450 км., на оникс 100 тона и др.

Член 10

ЗАНАЕТЧИСТВО

1) Да се зголеми продуктивноста на трудот во занаетчиството со снабдувањето на алати и машини. До 1951 година да се осигури занаетчиството со алати и машини во вредност од 70 милиони динари и да се осигурат нужните суровини, мазио во вредност од 300 милиони динари. Исто така да им се осигурат отпадоците кои што не можат да се преработуваат во индустријата.

2) Да се подигне квалификацијата на занаетчиите и да се управи нивната работа кон квалитетно производство и на производи по одделна порачка.

ции на услужните занаети и во 1951 година да се постигне вредност на производството од 300 милиони динари, а вредноста на поправките од 100 милиони динари.

5) Да се унапреди домашната ракотворба во одделни градови и да се даде можност на уметничките занаети како филиграмството, резбарството и др.

6) Да се организира систематско откупување на занаетчиските уметнички ракотворби.

Член 11

ЗЕМЈОДЕЛСТВО И ШУМАРСТВО

Земјоделство

Основните задачи на земјоделството се:

1) Преориентација на земјоделското производство кон индустриски култури, како: тутун, памук, афион, сусам, солчоглед и др. Одводнување на сите мочуришта и блатни места и наводнување на нови поврнини во сувите реони. Со ова да се создаде суровинска база за текстилната и прехранбената индустрија за да се зголеми обработливата поврнина и приносот од единица поврнина и по тој начин да се зголеми вредноста на земјоделското производство за 3,7 пати во однос на 1939 г.

Да се изврши реонизација на земјоделското производство, за кое што да се направи педолошка карта.

2) Да се зголеми производството на мазини месо, млеко и градинарски производи со кое што да се подобри исхраната на населението. Да се зголеми производството на фуражни култури со кое што да се подобри продуктивноста и работоспособноста на добитокот.

3) Да се развие механизацијата во земјоделските работи и да се снабди земјоделството со нужниот земјоделски инвентар, како и со вештачки гноеви и препарати за заштита на растенијата и со лекови за добитокот. Парати и за заштита на растенијата и со лекови за добитокот.

4) За да се развие научно-испитувачката работа да се зголеми бројот на земјоделските опитни установи и тоа: сегашниот Земјоделски испитателен институт да се прошири, да се основат реонски земјоделски и сточарски станици, лозарска и енолошка станица. Во задатокот на тие установи им се возложуе испитувањето на производствениите реони и пронајдувањето на најдобрите методи за подигање производството во сите земјоделски гранки, особено во селекцијата на добитокот и растенијата.

Да се омасови примената на научните постигнувања во земјоделското производство со проширување на земјоделските училишта и земјоделското просветување.

За исполнување на овие задачи да се инвестира во земјоделството 1.619 милиони динари.

Мелиорации

5) Да се изврши одводнување на сите подводни и мочурливи терени во Скопска околина, Гевгелиско, Делни Полог, Кочанско Поле, Струмичко, Пелагонија и Струшко и со тоа да се осигураат

9) Да се постигањето на поголеми приноси од градинарските, индустриските и житородни култури, да се спроведе наводнување на поврвнини од 80.000 ха и тоа во Пелагонија, Струмичко, Скопска околина, Дебарско, Струшко, Кочанско, Пепелишко, Демир-Кависко, Удово, Валандовско, Ресенско и др. и по тој начин да се зголеми наводнувањето на поврвнина поголема 8 пати спрема 1939 година.

8) Да се воведат хидрографска служба, да се изработи катастар за водите и водостопанските планови на поголемите реки. Да се изработат проекти за понатамошната мелиорација на земјата врз основа на педолошко и хидролошко испитување. Со механизација и подобра организација на работата, да се зголеми продуктивноста на работата по мелиорациите со 30%.

Поледелство

9) Да се зголеми посеаната површина на 571.000 ха со намалување на угарите, разорување на ледини и со приоритетување на новодобиени поврвнини од мелиорациите.

10) Да се зголеми производството на жито во житородните реони.

Да се намали поврвнината под пченка во реоните погодни за индустриски, градинарски и фуражни растенија.

Да се намали вкупната површина на житните култури за 15%, на пченка за 37%, на рж за 35%, на пшеница за 7%; поврвнината на ориз да се зголеми на 265 од сто.

Средниот принос на еден хектар да се повиши: на оризот, за 66 од сто, на пшеницата за 21 од сто, на ржта за 19 од сто, на пченката за 16 од сто со употреба на подобро семе и со потребните агротехнички мерки.

11) За да се осигурат сировини за прехранбата и текстилната индустрија да се зголемат приносите од единица површина според 10-годишниот просек: на тутунот со 34 од сто, на памукот со 18 од сто, на афијот (смола) со 47 од сто, на сусамот со 113 од сто, на солногледот со 140 од сто.

Покрај овие и останатите индустриски растенија да се испитаат можностите за одгледување на нови индустриски растенија, како што е коксагис за производство на гума и др.

12) Да се зголеми поврвнината на индустриските растенија од 26.000 ха во 1939 година на 95.000 ха во 1951 година т. е. 3,6 пати. Со тоа производството спрема 10-годишниот просек (1930—1939 г.) да се зголеми: на памукот од 5.400 мц на 69.000 мц т. е. 1277%, на тутунот од 58.300 мц на 255.000 мц т. е. 433%, на афијот (смола) од 510 мц на 1.200 мц т. е. 210%, на сусамот од 2.900 мц на 78.000 мц т. е. 2689%, на солногледот од 1.700 мц на 14.000 мц т. е. 6.705%.

13) За да се осигури храната на добитокот, да се зголеми поврвнината под фуражни растенија за 5 пати во споредба со предвоената. Со тоа да се подобри плодородот и да се подигне плодноста на земјата.

Да се зголеми поврвнината на вештачките наводнувања со 92 од стотот и осигурајќи

15) Да се зголеми приносот по хектар со применување на следните мерки:

а) Секоја година да се составува план за агротехнички мерки и да се спроведе до последното работно место.

б) Да се разработи план на мерките за максималното запазување влагата во сушните реони.

в) Со оглед на испостеноста на земјата да се разработи план за систематско гнојење со арски и вештачки гноеви. При тоа особено внимание да се обрне на собирањето и пазењето на арскиот гној.

До 1951 год. да се спроведе задолжително гнојење на одделни култури, првенствено на индустриските и градинарските.

г) Да се заведе задолжително преорување на стрништата и длабоко есенско и зимско орање, во државните стопанства до 1948 год. 100%, а до крајот на 1951 год. кај селските стопанства 50%.

д) Со превентивни мерки низ масовни акции одлучно да се води борба против коровите, болестите и штеточините.

ѓ) За да се осигури поледелството со доброкачествено семе и со приносни сорти на растенија, да се изврши подбор на семе и да се организира неговото производство во државните стопанства.

е) Да се изврши триерирање и обеззаразување на семето така, што во 1951 год. истото да се врши 100%.

ж) Секоја година да се определат поврвнините за производство на семе од граор и луцерка така, што во 1951 год. да бидат задоволени сите потреби од истото.

з) Да се воведат плодород во државните стопанства од 1947 год. 70% од поврвнината, а натаму, 100%, а во селските стопанства во што поголеми размери.

и) Да се воведат две жетви на погодните земји во јужните реони особено на оние што ќе се наводнуат.

ј) Да се извршат на време земјоделските работи како што се: сеидбата прашењето, жетвата и бербата, сместувањето и чувањето на производите и др.

к) Со цел да се заштитат културите од сушата и ветровите да се започне во Овче Поле и во другите сушни реони со создавање на заштитни шумски појаси.

Овоштарство и лозарство

16) Да се осигури понатамошниот развој на овоштарството за подобрување прехраната на населението и за потребите на индустријата со зголемување на производството на овошни садници 351.000 во 1951 година.

17) Да се надмине предвоениот број на овошни дрвја со 341.000 во 1951 год.

Да се надмине предвоеното производство на јаболки, цреши и кајсии. Да се намалат отпадочите и истите да се преработуваат фабрички.

18) Да се изврши реонирање и типизирање на овошните видови и сорти за да се избегне шарбанилото во овоштарството.

19) За подобро одгледување обработка, масовно

долината на река Вардар, Полог, Охридско, Преспа, Осогово и Малешево), да се создадат овошни дрвореди покрај патицата каде што има услови за тоа.

20) Да се изврши реонирање на лозарството. Да се обноват досегашните лозја и да се зголеми поврнината, а особено во реоните: Тиквешки, Гевгелиски, Титовелешки, Штипски, Скопски, Охридски и Дебарски.

21) Со цел да се осигури саден материјал, лозовите маточници да се зголемат од 27 ха на 241 ха и во 1951 год. да се произведе 7,688.000 опитомени лозови калемени.

22) Со употреба на вештачки гноеви, со подобра обработка и борба со болестите и непријателите на лозовата култура да се зголеми приносот на грозје. Производството на грозје до 1951 г. да се зголеми за 1,7 пати во однос на 1939 год. и да се достигне производството на вино во 1951 год. до 1746 хл т.е. 76% повеќе од предвоеното. Со изградба на нови големи винарски изби да се подобри квалитетот на виното.

Сточарство

23) Да се подигне сточарството по бројот на грлата и квалитетот со зголемување на бројот на квалитетните расплодници, со подобрување на ветеринарната служба, со подобро одгледување и зголемување на крмната база.

24) Бројот на говедата да се зголеми за 23% на свињите за 57 од сто, на овците за 82 од сто, на коњите за 4 од сто, на живината за 47 од сто спрема предвоените број. За подобрување исхраната на населението да се зголеми бројот на крави околу поголемите потрошачки центри.

25) Производството на главните производи од добиток да се зголеми спрема 1939 год.: месото за 36 од сто, мاستа за 23 од сто, млекото за 91 од сто, волната за 82 од сто, јајцата 170 од сто, кожа едра за 36 од сто, кожа дребна за 22 од сто.

26) Со подобрување квалитетот на добитокот и зголемување производството од добитокот да се постигне: зголемување на млекото од една крава за 173 литра, на волната од една овца за 200 гр., т.е. 20 од сто а тежината на една овца за 15 од сто.

27) За подобрување на живинарството да се зголеми бројот на инкубаторите.

28) За да се осигури здравствената состојба на добитокот да се организира широка употреба на ветеринарно-санитарните мерки. Да се прошири дејноста на ветеринарниот институт со потребниот број одделенија и да се создадат две дијагностички станици.

Да се изградат и оспособат 27 ветеринарни лечбници и 14 ветеринарни амбуланти. Да се организираат сточарски станици и стопанства специјално во високите планински пасишта на Бистра, Стогово, Шар-Планина и др.

Да се превземат мерки за оплодување на што поголем број добиток а особено на кобили. Да се употребува вештачки осемеување. Да се организира масовно сузбивање на јаловоста на кобилите и кравите.

29) Да се зголеми и прошири производството на свилени кожурци во реоните каде што има услови за одгледување на црници.

30) Да се зголеми бројот на пчелите за 1,7 пати во однос на 1946 г., поставуејќи да се премине на модерно пчеларство. год. да биде 50% од вкупниот број пчели. 2

Бројот на пчелите со подвижни нити во 1951 г.
Рибарство

31) Да се развие слатководното рибарство и да се зголеми вкупниот риболов во 1951 г. на 3.500 тона. Да се подигнат 2.000 ха вештачки рибници првенствено на земји кои што не се погодни за земјоделското производство.

32) Да се зголеми капацитетот на мрестплиштето во хидробиолошката станица во Охрид и да се подигнат нови мрестплишта во Св. Ничипур на река Ралика, село Рапче на река Вардар и на др. води, за кои што да се осигури достаточен расплоден материјал за зголемување количеството на риба во сзерата, реките и вештачките рибници. Да се усовршува риболовниот алат и да се пронајдат најпогодни начини за преработување на рибата. Во Охридското и Дојранското Езеро, да се воведат длабински риболов.

33) Во производителните рибарски кооперации да се механизира риболовот. Да се превземат мерки за нивното организационо зајакнување, за воведување норми и да се подобри организацијата на работата.

Државни земјоделски стопанства

34) Да се зајакнат организационо државните земјоделски стопанства и да се оспособат за нивната основна задача т.е. снабдувањето на селските трудови кооперации и селските стопанства со квалитетно семе, добар овоштен и лозов посадочен материјал, добар приплоден добиток и др. средства за унапредување на земјоделското производство.

35) Со својата добра организација на производството и методот на работата, со примената на постигнувањата на науката и техниката, државните земјоделски стопанства да станат примерни стопанства и места во кои што ќе се создаваат добри земјоделски кадри.

36) Да се зголеми производството со механизација на работата, со воведување агротехнички и изотехнички мерки.

Воведување на плодоред, спроведување на работни норми и бригадно десетински систем.

Селски трудови кооперации

37) Сестрано да се помагаат селските трудови кооперации и организационо да се зацврзнат. Да се воведат производни и финансиски планови, да се подобри организацијата на работата и да се превземат мерки, трудовите земјоделски кооперации да станат угледни стопанства. Да се зголеми бројот на селските трудови кооперации.

Механизација и хемизација на земјоделството

38) Да се подигне техничкиот степен на земјоделството, снабдуејќи го со подобри алати и машини, со поголеми количини на вештачки гној, со средства за заштита на растенијата, со лекови за добиток и др. средства.

39) Да се снабди земјоделското стопанство во текот на Петгодишниот план со нови 750 трактори, 750 тракторски плуга, 340 вршачки, 100 снопсврзачки, 30.000 обични плуга, 400 сеалки,

200 косачки, 1700 триера, 26.000 железни брани, 2950 култиватори, 1950 сепаратори за млеко, 1570 моторни и електрични пумпи за наводнуење и др. потребен земјоделски инвентар. Со тоа да се зголеми во однос на 1946 год. тракторите за 4,5 пати, вршачките за 5,2 пати, железните брани за 8,6 пати и култиваторите за 67 пати.

40) Со цел да се натака развие механизацијата, организационо да се зајакнат земјоделско-машинските станици и да се образуат нови. Да се искористи полниот капацитет на тракторите со 300 ха условно орање на еден трактор т. е. да се зголеми за 2,4 пати во однос на 1946 год.

41) Да се зголеми употребуењето и да се даде на земјоделството во 1951 г. 27.762 тона вештачки гној. Да се снабди земјоделството со достаточни количини средства за заштита на растенијата против болестите и непријателите.

Земјоделско просветуење и кадар

42) Што побрзо да се воведат напредни методи во земјоделството, да се создаде земјоделски факултет. Да се прошири мрежата на земјоделските училишта. Да се форсираат специјалните курсеви и земјоделскиот стручен и пропаганден печат. Да се овозможи специјализација на земјоделските и ветеринарните стручњаци. За таа цел да се инвестираат 149,5 милиони динари.

Шумарство

43) За да се чуваат и мелиорираат земјиштата, да се подобри режимот на водите, да се заштитат земјоделските поврнини и да се покачи производството на шумарството, да се пошуми 10,182 ха стари сечишта, пожаришта и голети и да се мелиорираат 15.000 ха запуштени шуми. Да се покачи производството на шумските садници од 2.800.000 во 1946 на 13.200.000 во 1951 год.

Да се превземат опсежни мерки за заштита на земјиштето од ветрови и води, како и да се заштитат земјоделските поврнини, комуникациите и градежните објекти од буичните наноси и да се уредат 215,7 км буични токови.

44) Да се уредат, премерат и инвентаризираат и да се определи дрвната маса и прирастот на 230.000 ха шумски земјишта.

45) Да се намали отпадокот при сечењето и преработката на дрвото од 17,8% во 1946 год. на 14% во 1951 год. а отпадоците да се користат за преработка и добивање на корисни продукти.

46) Постепено да се уклонат отворените огништа и да се ложи само со просушено дрво. Да се заменат огревното дрво со другите горива; во периодот 1947 до 1951 год. да се заменат 424.000 пр. м.

47) Да се замени градежното дрво со други градежни материјали при изработката на згради, во рудниците, на сообраќајните објекти а особено за железни прагови.

Со типизирање на градежната столарија и изработката на намештај да се намали потрошњата на дрвото.

48) За да се механизира и рационализира работата во шумите да се стават во употреба 100 моторни рачни пили, да се снабди шумарството со доволен број стабилни и покретни кривачки и така да се организира утоварот и истоварот најмалку за 30%.

49) За отворање на шумските комплекси да се изградат покрвај дотурните патишта 220 км па-

тишта и за камионски сообраќај.

50) За механизирање на транспортот да се осигураат 10 трактори, 60 камиони и 40 коли со гумени тркала за спрега.

Најмалку 30% од сите моторни возила да се приспособат за погон на дрвен кјумур или дрво од отпадоци.

51) За подобро управуење и чување на шумите да се изгради 5.153 квм управни и чуварски згради.

52) Да се уреди шумската паша и да се мелиорираат високо-планинските пасишта на кои што да се подигнат нужните објекти во вредност од 6.133.000 динари.

53) Да се организира службата за заштита од пожар, зарази и инсекти и во врска со тоа да се подигнат нужните објекти.

54) Да се засили производството на смола како важен индустриски артикал, да се прошири смоларењето на нови производни подрачја и да бидат опфатени сите за тоа погодни борови комплекси. Производството да се зголеми од 150 тона во 1947 год. на 580 тона во 1951 год. или во % за 378%. При тоа да се опфати приватниот сектор за производство на смола и со кооперирање да се управат на современи методи за добивање смола.

55) Да се развијат до најголема мерка работите на шумско-научниот институт и неговите подрачја и установи, на кои што им се определуваат како главни задачи:

а) Истражуење и полагање основа за типолошко инвентаризирање на шумите, високопланинските пасишта и објектите за шумски мелиорации;

б) Истражуење најцелисходниот начин на обновата на девастираниот дабов шумски појас;

в) Истражуење на економичното изградуење шумски мелиорации во широк размер по сушните бездрвни реони;

г) Истражуење методи и начини за подобруење заштитата на шумите.

56) Во шумарството да се инвестира вкупно 251 милион динари од кои што 10 милиони динари за кадри.

Член 12

Сообраќај

1) Во рамките на општиот државен план да се зголеми сообраќајот по патиштата за да се задоволат засилените потреби на народното стопанство.

2) Да се осигури планска соработка на автосообраќајот со железничкиот и да се постигне меѓусебно дополнуење на превозот. При тоа како основен носител на транспортот се сметаат железниците. На кусо растојание железниците да се растеретат со камионски сообраќај.

3) Во целата Република да се засили авто-транспортот, а особено во реоните кои што не се поврзани со железничка линија.

Да се избегне во превозот укрстуење на стока од ист вид.

Во сообраќајот да се инвестира 1.411,3 милиони динари, од тоа за кадри 134,8 милиони динари.

Автосообраќај

4) За обезбедување на редовниот превоз на населението и на стоките во јавниот автомобилски сообраќај да се зголеми возниот парк на автобуси за 5 пати, на камиони за 2,4 пати во однос на 1946 година.

5) Да се зголеми рационалното користење на возилата на двата правца, користејќи ги при тоа приколиците и по тој начин да се зголеми користењето на авто-паркот на 75% од товарниот капацитет.

6) Да се смали бројот на неисправните коли под 20% од вкупниот и да се превземат сите мерки за подобро поддржување и пазиње на возилата.

7) Да се развие и подобри организацијата на авто-претпријатијата и правилно да се распоредат авто-станиците, гаражите и работилниците.

8) Да се изгради 29.000 квм површина гаражи и работилници кои што да се снабдат со нужни машини и алати.

9) Да се воведат нови автомобилски линии во сите краишта кои што не се поврзани со железници.

10) Да се оспособат нови стручни кадри во извршување на поставените задачи, а постоеќите кадри да се издигнат со систематска работа на повисоко стручно ниво.

Во автосообраќајот да се инвестираат 321 милиони динари.

Патишта

11) Патната мрежа да се приспособи во нејзините најотретени делови со условите на моторниот сообраќај и да ги поврзе сите реони во една целост. За таа цел:

а) Да се изградат нови патишта за среден сообраќај во должина 115 км и со тоа вкупната мрежа на патишта да порасне на 2.177,6 км во 1951 година;

б) Да се изврши реконструкција на трасите во прави и криви во должина 163 км;

в) Да се изврши измена на дотраениот каменен застор во должина од 904 км;

г) Да се обноват разрушените од окупаторот бетонски мостови во должина од 560 м;

д) Да се оспособи 98,5 км патишта со модерен коловоз за тежок сообраќај и по тој начин да се стави основа за модернизација на патната мрежа.

12) За поврзување на селата со околските центри и за олеснување на меѓуселскиот полски сообраќај да се изврши поправка на 80 км патишта и да се направат мостови во должина од 8.000 метра, за која цел да се инвестираат 100 милиони динари.

13) Во патиштата вкупно да се инвестираат 952,5 милиони динари.

Член 13

Градежни претпријатија

1) За да се изврши градежната програма, да се прошири мрежата на градежните претпријатија и да се подобри нивната организација. Бројот на претпријатија да се зголеми за 5,6 пати спрема 1946 година.

За спрема и инвентарот на претпријатијата да се инвестира 287 милиони динари.

2) Да се изврши специјализација на градежните претпријатија од републиканско значење спрема видот на работата. Градежните претпријатија организационо и технички да се усовршат.

3) Да се зголеми продуктивноста на трудот и да се намалат цените на чинењето на градежните работи до 1951 година на 28%. Да се убрза, подобри и поефтини градежот со воведување мон-тажен систем, со употреба на готови градежни елементи и други поусовршени и брзи начини на градење, да се воведат механизација во работата. Да се осигурат претпријатијата со доволен број машини, алати и превозни средства. За порационално користење на градежни материјали и со употреба на нови материјали да се создаваат лаборатории за испитување на материјалот.

4) Да се продолжи градежната сезона и во некои работи да се постигне непрекината работа со воведување современи постигнувања на техниката и со порационален и поправилан временски распоред на работата.

Во градежните претпријатија да се создаваат работилници за изработка на градежни елементи, инвентарни оплати и други занаетски работилници и сопствени мајдани на камен и шљунак.

5) Во 1949 година да се постигне градежите да се извршат врз основа на цолни технички проекти и претсметки.

6) Да се изградат кадри од постојани градежни работници и да се зголеми бројот на квалифицирани. За таа цел да се осигури доволен број ученици за стопанството и да се воведат жени во градежната работа.

Особено внимание да се обрне на создавање и оспособување на доволен број палири.

7) Да се подобрат работните и техничките норми. Да се усвојат и постигне катадневна евиденција и со тоа да се овозможи правилна квалификација на градежните работи.

ГЛАВА ПРВА

ПЛАН НА МАТЕРИАЛНОТО И КУЛТУРНОТО ИЗДИГАЊЕ НА НАРОДОТ

Член 14

Труд и кадри

1) За издигање на материалното и културното ниво на народот да се осигури постојано зголемување на продуктивноста на трудот.

Продуктивноста на трудот ќе се зголеми не само со прираќање на техничките можности (поголема механизација, нови технолошки процеси), но и со воведување работни норми, зголемување на бројот на квалифицирани работници, повишување на работната дисциплина и полно користење на работното време. Со воведување работни норми и пилното натфрлување да се воведат систем на акордно прогресивно плаќање, да се развиваат повеќе работниот елан и духот на натпреварување и по тој начин да се создаде предуслов за зголемување на платите и подобро наградување на работниците. При инженерско-техничкиот кадар да се воведат премии за исполнувањето и натфрлувањето на производствени планови. Да се подобрат осигурителните, претпазните и техничките

услови при работните места. Со отворање мензи при претпријатијата да се поправи прехраната на работниците. Со отворање читалишта и клубови да се овозможи културното издигање на работниците. За воведување на жените во производството и за создавање добри услови за мајките-работнички, да се отворат што повеќе дојлишта и јасли при претпријатијата.

2) За да се осигури исполнуењето на планот, да се зголеми бројот на квалифицираните работници во периодот 1947-1951 година со нови 32.000 работници. Да се осигури зголемување на бројот на ученици во стопанството, особено во индустријата и градежите. Тоа зголемување плански да се води од органите за посредништво во трудот. Да се осигури нивното учење во стручните училишта при фабриките и работилниците, како и во другите специални стручни училишта. За сместување на учениците во стопанството да се создаде нужниот број интернати. Покрај стручните предмети, во наставниот програм да се опфати и прошируењето на општото образование, како би им се создала можност на учениците во стопанството за понатамошното стручно издигање.

За создавање на стручни работници, покрај нижите стручни училишта, да се отворат голем број курсеви во кои што ќе се осособат неквалифицираните и полуквалифицираните работници во квалифицирани. Исто така да се отворат општо-образователни курсеви како предуслов за посигурно стручно издигање. Стручните курсеви да се класифицираат на ниски, средни и виши курсеви, што ќе издаваат одредени квалификации на курсистите како и право, со свршуењето на понискиот курс, да можат да посетуваат повисок курс. Во сите стопански гранки, а особено во градежната струка и индустријата, при квалифицираните работници да се воведат систем на натпреварување, како и награди за индивидуално и бригадно оспособување на квалифицираните или полуквалифицираните работници во квалифицирани. На квалифицираните работници ударници, на новаторите и рационализаторите да им се овозможи понатамошното стручно и теоретско издигање. Да се овозможи специализирање на известен број квалифицирани работници.

Во одовите на квалифицираните работници да се издигнат најспособните за раководители преку виши курсеви. За таа цел да се осигури најлесна соработка со синдикалните, младинските другите масовни организации.

3) Да се обезбеди зголемуењето на бројот на средни и среднотехнички кадри од 2.800 во 1946 година на 8.300 во 1951 година, што значи 5.500 средни стручни кадри. Да се отворат нови средни стручни училишта, да се прошират и зголемат капацитетите на старите и отворат нови интернати. Да се ревидира програмот на средните училишта и од него да се исфрли се што не е нужно, а да се внесе оноа што денешното ниво на нашето стопанство го бара од нашите стручни училишта. Да се осигури издавањето на нужните учебници. Да се намали, со развивањето на духот на натпреварување меѓу кружоците, процентот на незавршените и да се обезбеди, по можност за најкучо време, редовното завршување на училиштата.

Да им се овозможи на учениците за време на ферите да одат на практика во примерните прет-

пријатија, фабрики и градилишта.

Со популаризирање и давање стипендии, плански да се стимулира приливот на учениците во оние стручни училишта и отсеци, кои што се најважни во нашето стопанство, но да се осигури доволен број за сите средни училишта.

4) За создавање виши кадри да се прошири Филозофскиот факултет и отворот медицински, земјоделско-шумарски, технички и економски факултет како и виша педагошка школа, а бројот на факултетски образовани кадри од 935 во 1946 г. да се зголеми на 2.900 во 1951 година, или повеќе од 3 пати. Филозофскиот факултет во Скопје да оспособи од наведениот број до 1951 год. 500 души а останатите нови виши кадри да се оспособат на факултетите од другите народни републики.

За таа цел да се зголеми бројот на дипломираните спрема бројот на запишаните. За полесно и брзо приклучување на студентите во стопанството да се организира практика по примерните претпријатија, фабрики и градилишта. Плански да се раководи уписот на студентите на оние факултети и високи училишта, што го создаваат нужниот кадар во нашето стопанство. Тоа да се овозможи со популаризирање и стимулира со давање стипендии

Член 13

Зголемување продуктивноста на трудот и намалување цената на чинењето

1) Да се подигне материалното и културното ниво на трудбениците со зголемување вредноста на реалната надница и намалување цената на предметите за широка потреба.

2) Да се изработи типизација и стандардизација на сировините, полупроизводите и готовите производи со точно определување на квалитативните и техничките нормативи на секој поодделен артикал.

3) Да се спроведе во претпријатијата и установите систематска евиденција, да се воведат и подобрат нормите на утрошената работа, материјалот, горивото и електричната енергија и да се води систематска калкулација за целокупното производство.

4) Да се зголеми продуктивноста на трудот и да се намалат цените на чинењето со зајакнување на работната дисциплина, натпреварување, спроведување до максимална мера на механизацијата и рационализацијата, со намалување нормите на утрошокот по единица на производството и со поправање квалитетот на материјалот. Да се заменуваат скапите и дефицитните видови сировини и горива со поефтини материјали, што ги има во доволна мера. Да се подобри ползуењето на сировините и горивото, да се намалат и исползуваат отпадоците и шкартот.

5) Независно од намалуењето на цените, кои што произлегува од поефтинување на материјалот, да се намали полната цена на чинењето и тоа: во рударството за 30%, во разните гранки на индустријата од 20—40%, во однос на цената во почетокот на 1947 година. Намалуењето на полната цена на чинењето да се постигне при истовремено подобрување на квалитетот.

6) Да се зголеми продуктивноста на трудот во однос на 1946 година: во рударството за 187%, во текстилната индустрија за 50%, во индустријата за кожи и обуви за 70%, во хемиската за 80%, во прехранбената за 60%, во дрвната за 65%, во

градска зградата за 63%, во металната за 90%, во жилишната изградба за 60%.

7) Трошковите на трговијата да се намалат во 1951 година под 10% од продавната цена на дресно

Член 16

Жилишно и комунално стопанство

За да се обноват порушените во време на окупацијата згради во селото и градот и за да се подигне материалното ниво на народот, на полно да се заврши во времето на Петгодишниот план обновуењето, да се зголеми жилишниот фонд со нови жилишни и јавни згради, да се изградат жилишни колонии за нуждите на работниците во индустријата, рударството, земјоделството и другите гранки да се изградат нови водоводи и канализации, улици итн.

За таа цел да се инвестираат 2.787 милиони динари.

Во врска со тоа:

1) Да се изградат 1,220.000 квм жилишни згради во градовите и селата како и индустриски, рударски, земјоделски и други колонии во вредност од 2.013 милиони динари.

2) Да се изградат 106.200 квм јавни згради за 296 милиони динари.

3) Во градовите да се уреди градскиот сообраќај, улиците, да се изградат јавни бањи, уредат паркови и места за физкултура и почивка.

Во селата да се почне изградување на основните комунални објекти.

За тоа да се изградат 100 км водоводи, 103 км канализации, да се уредат 85 км улици, да се инсталира 85 км улично осветление и стават во промет 30 автобуси.

Да се пристапи кон планското уредување на градовите и поголемите села и по тој начин да се осигури нивниот развој во духот на современите нужди на народот. За таа цел да се инвестираат 400 милиони динари.

Член 17

Просвета и култура

1) Во текот на Петгодишниот план да се описменат сите неписмени лугје од 14 години нагоре и да им се овозможи понатамошниот напредок со организирање курсеви и со широка употреба на книгата, за која цел да се создаде широка мрежа од библиотеки и читалишта.

2) За да се даде правилно воспитување на децата во претшколскиот период, како и за да се овозможи полесното воведување на мајките во производството, да се создаде мрежа од детски домови, детски градини, игралишта и пионерски домови, во кои да се сместат 10.000 деца. За таа цел да се инвестираат 70 милиони динари.

3) Да се опфатат во основните училишта сите школски задолжени деца, а за седумгодишно школување да се опфатат најмалку 30% од школски задолжени деца. За исполнуењето на таа задача да се изградат 668 згради за основни училишта и прогимназии со 78.000 ученички места, 12 згради за гимназии со 13.200 ученички места и за таа цел да се инвестираат 758 милиони динари.

Да се изгради дом — училиште за глувоними и слепи.

5) За издигање на општото културно ниво на работните лугје да се отворат чита-ишта, библиотеки и домови за култура. Да се создаде централен дом за култура, народна библиотека, уметнички школи и музеи, концертна сала и други културни установи. За таа цел да се инвестираат 215 милиони динари.

6) Да се засили работата за собирање на народните умотворби, фолклор, материали за македонскиот јазик и националната историја, за која цел да се создадат специални институти и со тоа да се допринесе за правилното изградување на нашата национална култура.

7) За нуждите на кинематографијата да се инвестираат 82 милиони динари: за биоскопски сали, подвижни кина и изградба на едно филмово претпријатие за производство на филмови.

Член 18

Радио

Со цел да се развие радио-дифузната служба и осигури квалитетно добар и сигурен прием на радио-емисиите, како и за правилното развивање на радио-службата, да се изгради 1 радио-станица од 70 кв, 1 од 10 кв и 1 од 20 кв и по тој начин да се постигне капацитет од 100 кв. Овие радио-станции да бидат на средни бранови.

Да се организираат 40 звучни станици со врска на звучници за потребите на училиштата, претпријатијата, установите и др. во јачина од 150 волти. За таа цел да се инвестираат 41,5 милини дин.

Член 19

Народно здравје

1) Во текот на Петгодишниот план, со цел да се подобри здравствената положба на нашиот народ, да се инвестираат за потребите на здравствените установи и здравствената служба 770 милиони динари.

2) Да се подобри степенот на здравствената заштита во целата република, нарочно во заостанатите реони.

3) Да се зголеми капацитетот на сегашните болници и да се изградат нови болници, клинички специални болници за градна туберкулоза и туберкулоза на коските: во Прилеп, Скопје, Охрид, Битола, Титов Велес, Струмица, Струга, Кочани, како и во други места, и со тоа да се обезбедат вкупно 4.146 постели. По тој начин да се зголеми бројот на постелите од 0,5 на 1.000 жители во 1939 година на просечно 3,5 на 1000 жители во 1951 година или 7 пати повеќе.

4) Со цел да се подобри здравствената заштита во републиката, како и да се направи квалифицираната медицинска помош да биде достапна на градските и селските широки маси, да се прошират сегашните вонболнички установи и изградат нови 24 градски поликлиники, здравствени станици, реонски амбуланти, диспанзери, 15 бањи во градовите како и 66 секторски селски на-
сепени здравствени установи во неопходните села. За

национи работи околу населените места како и за асанирањето на Стенското блато.

6) Основно да се испитаат минералните извори и условите за изградување на бањи на тие извори, да се каптираат изворите и изградат бањи со 550 кревети во вредност од 50 милиони динари.

7) За создавање кадрови нужни за давање здравствена помош на народот да се изградат 4 стручни училишта со 4.200 места и медицински факултет. За таа цел да се инвестираат 229,289.000 динари.

8) На фискултурното воспитување на младина-та да се обрне големо внимание и фискултурата да се omasови. За таа цел да се инвестираат 123 милиони динари и да се изгради едно фискултурно училиште, други фискултурни установи и да се набави неопходниот материјал за развивање на фискултурата.

Член 20

Социјална политика

За да се подобрат социјалните услови, во текот на петте години да се инвестираат за нуждите на социјалната политика 106,9 милиони динари со кои:

1) Да се изградат 13 детски летуалишта за 3.200 деца во една смена во вредност од 82.387.000 динари и по тој начин да се подобри здравствената положба на децата.

2) Да се изгради дом за 200 дефектни деца во вредност од 5,8 милиони динари.

3) За изградувањето на 1 инвалидски дом за 200 инвалиди да се инвестираат 8,113.000 динари.

4) Да се осигури сместувањето на 500 старци, за која цел да се подигнат уште 2 нови старечки домови во кое што да се инвестираат 10 милиони д.

Член 21

Трговија и снабдување

1) На правилното и редовното снабдување на широките народни маси да се обрне најголемо внимание.

Со оглед на задачите, а во врска со подигањето на животниот стандард во времето на остварувањето на Петгодишниот план да се зголеми целокупниот обрт на стоката на мало од 4,8 милијарди динари во 1946 година на 9,6 милијарди динари во 1951 година, што значи за 2 пати повеќе во споредба со 1946 година.

Производите од локално производство во земјоделството и индустријата, занаетчиството и домашната радиност да се опфатат во државната и кооперативната трговија и по тој начин да се подобри снабдувањето на потрошачите.

Паралелно со зголемувањето на производството во земјоделството и индустријата постепено да се напушта системот на рационараното снабдување на потрошачите со прехранбени и индустриски производи.

2) Да се развие мрежата на државните трговски претпријатија на мало како и да се зголеми бројот на нивните продавници во правец да можат правилно, редовно и културно да ги услужат потрошачите.

3) Да се подигнат силоси, транзитни, прифатни и распределбени склади во одделни реони и по тој начин да се овозможи сместувањето на земјоделските и индустриските производи и да се осигури правилното снабдување на селото и градот преку целата година. За таа цел да се инвестираат 120,532.000 динари.

4) Бројот на народните ресторани од 41 во 1946 година да се зголеми до крајот на 1951 година на 81, што значи за 1,98 пати. Бројот на издадените оброци да се зголеми од 1,955.000 во 1946 година на 10,086.000 во 1951 година, што значи за 5,16 пати повеќе во споредба со 1946 година.

Да се зголеми бројот на трговските ресторани од 17 во 1946 година на 24 во 1951 година, што значи за 1,41 пати, а бројот на оброците од 755.000 во 1946 година на 2,055.000 во 1951 година, што значи за 2,72 пати повеќе.

Бројот на хотелите да се зголеми од 12 во 1946 година на 36 во 1951 година, што значи за 3 пати повеќе, а бројот на ноќевањата да се зголеми од 86.000 во 1946 година на 159.000 во 1951 г., што значи за 1,85 пати.

Бројот на туристичките домови и хотели да се зголеми од 4 во 1946 година на 12 во 1951 година, што значи за 3 пати повеќе. Бројот на посетители те од 14.000 во 1946 година да се зголеми на 42.000 во 1951 година, што значи за 3 пати повеќе, а бројот на дневните оброци од 169.000 во 1946 год. на 422.000 во 1951 година, што значи за 2,49 пати повеќе. По тој начин да им се овозможи на трудбениците користењето на одмор во туристичките домови и хотели.

За остварување на горната задача да се инвестираат во времето од 1947 до 1951 година 305.275.000 динари.

5) За оспособување на среден и виши стручен кадар потребен за трговијата како и во други сектори, да се инвестираат 81 милион динари и тоа да се изградат трговска гимназија, 3 интерната и 1 економски факултет.

ДЕЛ ВТОРИ

УПОРЕДНИ ПЛАНОВИ

ГЛАВА IV

План на производството по гранки

Член 22

План на производството на индустријата по количество

УПОРЕДНИ ПЛАНОВИ

План на производството по гранки и по количества

	1939	1951	%
1. Јаглен (1.00 тона)			
лигнит	—	50	—
2. Неметали (тона) кварци			
Песок т.	—	30	—
гипс т.	—	40	—
талк т.	—	3	—
лапор	—	—	—

гравертин кбм	—	150	—	(илј. фуса)	—	3.000	—
оникс т.	—	100	—	останата долна кожа т.	—	120	—
3. Метална индустрија				обувки со кожен			
Вкупно тона	—	7.000	—	гјон (1.000 рала)	—	400	—
Од тоа:				обувки со гумен			
в) метален лив	—	3.000	—	гјон (1000 рала)	—	200	—
од кое:				8. Прехранбена индустрија			
центрифугални пумпи	—	500	—	скроб т.	—	540	—
магани	—	50	—	зејтин т.	1.435	3.000	209
канализациони капацити	—	500	—	конзерви од ово-			
канализац. решетки	—	500	—	штие и зар-			
авто-кревачки	—	50	—	зават т.	108	6.800	6.300
печки за лигнит	—	100	—	пиво (1.000 хл)	17	60	353
за одржуење рудар-				тестенини т.	380	2.700	710
ство и индустрија	—	1.300	—	бонбони т.	120	450	375
б) метална обработка	—	4.000	—	чоколади т.	20	120	600
од кое:				индустријска прера-			
полјоделски машини				ботка на месо т.	—	2.000	—
и алатки	—	2.000	—	кекс т.	18	100	555
за одржуење на инду-				типизирани вина т	7.500	10.000	135
стријата и рударство	—	1.000	—	алкохолни пијачки	2.740	5.500	200
метални кревети, ко-				9. Текстилна индустрија			
лички и друг намештај	—	1.000	—	памучни тканини			
4. Хемиска индустрија				(мил. мет.)	0,9	2,4	266
сапун т.	1.400	4.500	321	тканина од релштачка			
кислород кбм (1.000)	40	150	375	свила (1000 м)	—	235	—
	1939	1951	9/0	чорапи сите видови т.	90	200	222
разни бои т.	125	1.000	800	три отажа т.	50	100	209
лакови т.	—	1.000	—	конфекција милиони			
талк т.	—	1.500	—	метри)	—	2,5	—
јаглена киселина т.	—	360	—				
чуткал т.	—	50	—				
дестилација							
на дрво т.	—	6.000	—				
бозметика т.	—	1.000	—				
етерични масла т	—	5	—				
ланолин т.	—	20	—				
терпентин							
и калофон т.	128	512	400				
мукава т.	—	300	—				
кесиња т.	—	120	—				
б) Дрвна индустрија							
покукјнина							
(парчиња)	400	1.000	250				
типизирани							
врати и про-							
зорци (пар-							
чиња	10.000	77.000	770				
в) Индустрија на градежен материал							
бетонски пре-							
фабриката (1.000 т.)	—	12	—				
керамиди мили-							
они парчиња	2,4	15	625				
ци или (милиони							
парчиња	10	193	1.930				
вар (тона)	—	25	—				
обработка на мер-							
мер (1.000 квм)	2	10	500				
7. Индустрија за кожи и обувки							
крушон т.	—	60	—				
горна кожа т.	—	500	—				
дребна кожа							

Член 23

Електрификација

Производство на елек-							
трична енергија							
(во мил. квч)	7,7	30,7	400				
Од тоа:							
За потребите на инду-							
стријата и рудар-							
ството	—	17,4	—				
За потребите на							
земјоделството	—	2,4	—				
За потребите на							
домаќинствата	—	3,6	—				
Останати потро-							
шачи	—	2,2	—				
Загуби	—	5,2	—				

Член 24

Производство на електрична енергија							
(мил. квч)	7,7	30,7	400				
Републиканско	—	27,4	—				
Локално	—	3,3	—				

* податок од 1947 год.

Член 25

ПЛАМ. СЕЛСКО-СТОПАНИШКОТО ПРОИЗВОДСТВО

	Земјоделие		
	1939	1951	% на згол.
1. Поврнина (1 000 ха)			
Мелиорации:			
одводнување (1.000 ха)	0,7	1,2	10,743
наводнување (1.000 ха)	9,8	8,0	81,4
Посеана поврнина (1.000 ха)	475	571	120
Житни растенија			
Од тоа:			
(1.000 ха)	426	366	85
пшеница (1.000 ха)	150	140	93
'рж (1.000 ха)	96	63	65
пченка (1.000 ха)	71	45	63
јачмен (1.000 ха)	79	74	93
ориз (1.000 ха)	3,7	10	265
Индустриски растенија (1.000 ха)	26	95	365
Од тоа:			
тутун (1.000 ха)	9,6	25	263
памук (1.000 ха)	5,6	23	410
афион (1.000 ха)	8	12	146
сусам (1.000 ха)	1,7	13	739
солнчоглед (1.000 ха)	0,1	9	812
рицинус (1.000 ха)	—	2	—
кикирики (1.000 ха)	—	3	—
анасон (1.000 ха)	0,3	0,5	160
коноп (1.000 ха)	0,5	2	400
лен (1.000 ха)	0,04	0,2	500
Фуражни растенија (1.000 ха)	10	50	500
Градинарски растенија (1.000 ха)	12	60	500
Од тоа:			
домати	0,6	4	366
пиперки	1,1	4,5	400
компири	4,4	12	272
2. Принос на 1 ха во мц			
Житни растенија			
пшеница	8,23	11	121
'рж	7,56	11	119
пченка	10,33	11	116
јачмен	8,25	13	133
ориз	15,06	16	166
Индустриски растенија			
тутун	7,44	13	134
памук	2,60	11	115
афион	0,068	14	147
сусам	2,60	23	231
солнчоглед	5	24	240
рицинус	—	12	—
кикирики	—	12	—
анасон	3,24	6	185
коноп	5,58	8	143
лен	5,87	7	119
Градинарски растенија			
домати	15,62	150	328
пиперки	30,14	130	434
компири	27,90	90	322

3. Производство (100 мц)

	1939	1951	%
Житни растенија	33,090	38,170	115
Од тоа:			
пшеница	11,242	14,000	124
'рж	6,388	5,670	88
пченка	7,161	5,400	75
јачмен	6,101	8,140	133
ориз	388	2,500	644
Индустриски растенија			
тутун	583	2,530	433
памук	54	690	1,277
афион	5,1	12	210
сусам	29	780	2,689
солнчоглед	17	1,140	6,705
рицинус	—	300	—
кикирики	—	360	—
анасон	9,4	30	319
коноп	26	160	615
лен	3,5	8	228
Градинарски растенија			
домати	219	6,000	2,736
пиперки	276	5,850	2,119
компири	989	10,800	1,092
Овощарство и лозарство			
Број на овошните дрвја (1.000 бр.)	1 370	1,711	124
Од тоа:			
јаболки	220	502	228
круши	199	237	119
сливи	502	448	89
кајсии	73	162	222
цреши	57	57	100

Забелешка: Процентите се пресметани спрема незаокружени цифри.

Приносот на ха за 1939 год. се однесува за десетгодишен среден принос

	1939	1951	%
Производство на овоштите (100 мц)	4,177	4,386	105
Од тоа:			
јаболки	463	1,556	336
круши	326	663	203
сливи	705	806	114
кајсии	127	405	318
цреши	114	142	124

Производство на овошни пресадници

(во 1.000 броја)*	75	351	468
Поврнина на лозјата (во 1.000 ха)**	10,9	11,3	104
Производство на грозје (во 100 мц)***	2,400	4,200	175
Од тоа:			
вино (100 мц)	1,000	1,764	176

Поврнина на матичњаците (ха)

21	241	1,148	
Сточарство			
Број на добитокот (1.000 бр.)			
коњи	92	95	104
говеда	325	400	123

свињи	105	165	157
овци	1.691	3.100	182
живина	1.241	1.881	147

Продуктивност на добитокот

тежина на возрасно заклано говедо (кг)			
100	110	110	119
заклано теле			
32	35	109	
заклана згоена свиња			
100	110	110	110
Принос на млеко од 1 крава (лит.)			
425	600	141	
Принос на волна од 1 овца (кг)			
1	1,2	120	

Сточно производство:

месо (100 мц)	1.314	1.536	116
маст	94	116	123
млеко (100 хтл)	5.793	11.111	191
волна (100 мц)	169	309	182
јајце (мил)	39	110	270
кожа крупна (1.000 бр.)	58	95	391
кожа дребна (1.000 бр.)	1.030	1.257	122

Ветеринарство

ветеринарни амбуланти и лечебници	—	41	—
биолошки препарати (100)	—	4	—
хемиски фармац. препарати	—	15	—

Механизација на земјоделството ****

1) Машинско-тракторски станици (бр.)			
8	19	237	
број на тракторите (15 к. с.)			
168	388	529	
број на вршачките (броја)			
6	320	5.333	
Поврвнина обработена со трактори условно орање (1000 ха)			
1,8	266	14.778	
условно орање со 1 трактор (15 кс.)			
123	300	246	
2) Земјоделски машини и алати			
трактори (броја)*			
—	750	—	
тракторски плугови (броја)*			
—	750	—	
обични плугови (броја)*			
—	30.000	—	
сеачки (броја)*			
—	400	—	
комбајни (броја)*			
—	2	—	

косачки (броја)*	—	200	—
вршачки (10 тона бр.)*	—	340	—
триери (броја)*	—	1.700	—
сноповрзачки (бр.)*	—	100	—

Хемизација на земјоделството

1) минерални гноеви (1.000 мц)			
57	1.080	1.894	
2) Средства за заштита на растенијата:			
син камен (тона)			
—	500	—	
сумпорни препарати			
—	66	—	
овошки карбонинеум			
—	600	—	
Средства за обеззаразување на житото (т)			
—	—	—	

* Производството на овошките-пресадици во колоната на 1939 год. се однесуе за 1946 год.

** Поврвнината на лозјата во колоната на 1939 год. се однесуе за 1946 год.

*** Производството на грозје во колоната на 1939 год. се однесуе за 1946 год.

**** Податоци за 1946 год.

* Бројките по колоните на 1951 год. се однесуат за доставка за 5 години (важи за податоците под т 2 — земјоделски машини и алати).

	1939	1951	%
Др. и стопанства**:			
Земјоделска поврвнина (1.000 ха)**			
	2,5	19	760
посеана поврвнина	0,8	19	2.210
Од тоа:			
житни култури	0,5	9,8	1.673
индустриски растенија	0,9	1,5	162
фуражни растенија	0,1	6,7	4.159
градинарски растенија	0,01	0,8	6.300

Вкупно производство:

житни растенија (1.000 мтц)**			
47	1.524	3.880	
памук			
1,4	56	4.000	
солноглед			
4,0	75	1.530	
рицинус			
—	37	—	
коноп			
—	54	—	

Број на стоката:

коњи (бр.)*	223	1.150	513
говедо **	324	4.800	1.481
свињи **	490	1.600	326
овци**	2.789	15.600	530

Сточно производство

месо (100 мтц)**	1,8	21	1.164
маст (100 мц)**	0,3	9	3.000

млеко (100 хтл)	13,7	618	4.510
волна (мтц)**	0,3	3	1.000
кожа крупна (бр.)**	48	720	1.500
кожа ситна (бр.) **	400	2.900	720

Член 26

План на производството во шумарството

	1946	1951	%
Дрвна маса за сечење (1.000 кбм)	471	880	187
Од тоа:			
за снабдување на индустријата (1.000 кбм)	145	165	107

Член 27

План на сообраќајот

	1946	1951	%
1. Патен авто-сообраќај			
број на камионите (парч.)	270	600	244
натовар на стока (1000 т.)	6,5	32	490
носимост на камионите т.	6	2.640	348
број на приколиците (парч.)		55	275
носимост на приколиците т.	32	125	259
број на автобусите (парч.)	32	180	562
број на превозените патници (1000 п)	320	3.600	1.125
број на патничките автомобили (парч)	155	265	170
коэффициент на исползуењето во врата правца	69	85	123
2. Патишта			
Должина на патиштата со коловоз	2.062,5	2.177,65	106
Од тоа:			
со современ коловоз (км)	8	98,5	1.233
3. Радио			
вкупен број на емисионите радио станици	1	3	300

** Податок за 1946 год.

Белешка: Процентите се пресметани спрема незаокружени цифри.

	1946	1951	%
вкупна сила на емисионите радио станици	0,4	100	25.000
број на претплатниците (1000 прет.)	8,5	17,5	206

Член 28

План на трговијата и снабдувањето

1. Обрт на стоката на дребно
вкупен волумен на стоковиот обрт на дребно (милиони динари) 4.800

2. Општествена исхрана

	1946	1951	%
народни ресторани (број)	41	81	198
број на издадените оброци (во 1000)	1.955	10.080	516
Државни и задружни ресторани (број)	17	24	141
број на издадените оброци (во 1000)	753	2.083	712

3. Хотелиерство и туризам

	1946	1951	%
хотели осем			
туристички (бр.)	12	36	709
број на ноќевањата (во 1000)	86	159	185
туристички домови и хотели	4	12	300
број на посетителите (во 1000)	14	42	300
број на дневните оброци (во 1000)	169	422	249

4. Снабдување со хранителни производи

	1939	1951	%
житарици (во тона)	256.800	416.000	162
компир (во тона)	42.840	124.800	291
грав (во тона)	5.142	8.492	165
шекер (во тона)	4.200	16.050	382
маст (во тона)	3.853	9.708	252
зејтин (во тона)	1.713	3.900	228
месо (во тона)	15.166	23.746	156

5. Снабдување со индустриски производи

	1946	1951	%
памучни тканини (во мил. метра)	8,4	16,1	191
волнени тканини (во мил. мет.)	1,6	1,7	106
кожни обувки (во 1000 пала)	0,50	0,63	126
гумени обувки (во 1000 пала)	0,30	0,27	90
гумени опинци (во 1000 пала)	0,07	0,37	528
тутун (тона)	1.168	1385	118

сол (тона)	1.135	1.534	135
сапун (тона)	1.532	2.425	157
хартија (тона)	2.876	3.686	129
кибрит (во мил. кутии)	20	26	130
сијалици (илј. п.)	48	276	575

ДЕЛ ТРЕТИ

ИЗВРШУЕЊЕ И ОСТВАРУЕЊЕ НА ПЛАНОТ

ГЛАВА V

Член 29

И се ставуе во должност на Владата на НР Македонија да го раководи извршуењето на овој план. За неговото правилно и навремено исполнуење, за неговото ускладуење во општодржавниот план, за ускладуење на плановите на околиските и градските народни одбори со републиканскиот план, Владата ќе ги превземе сите потребни мерки, а особено:

- 1) Ќе ги одобри и изведеуе текуќите едногодишни републикански стопански планови;
- 2) Ќе издава напатствија за изработуење на петгодишните и текуќите стопански планови на околиските и градски народни одбори;
- 3) Ќе донесуе уредби за спроведуење на Планот;
- 4) Ќе го осигури уделот на широките народни маси во делото на остваруење на Петгодишниот план;
- 5) Ќе организира систематско проверуење, контрола и евиденција за извршуење на Планот.

Член 30

Извршуењето на Петгодишниот план на задачите и обврските што произлегуат од Планот и прописите донесени за неговото остваруење, е мест и должност на секој граѓанин на НР Македонија.

Секој службеник, секоја установа и претпријатие, сите трудбеници и секој граѓанин се должни при остваруењето на Петгодишниот и текуќите планови на Републиката, околиските и градските народни одбори, на годишните, полугодишните и кварталните планови на установите и претпријатијата, да ги извршат поверените им задачи и должности најсовесно и дисциплинирано, да ги исползуат правилно и штедливо суровините, енергијата, средствата за производството работната сила и финансиските средства, а првенствено, и до најголем степен, да ги исползуат сите видови внатрешни резерви, да водат сметка, инвестициите

Член 31

За извршуење на планот сите производители и извршители од државниот, кооперативниот и приватниот сектор во рамките на задачите што им се возложени, ќе уживаат еднакви права во добивање средства и создавање услови нужни за неговото исполнуење.

Член 32

Државата ќе им помага, со сите расположиви средства и мерки, на кооперативните и приватните производители и организации, а особено на работните селаци и занаетчи во остваруењето на задачите, што им се поставени во стопанските планови.

Член 33

Во развивањето и организирањето на социалистичкото натпреваруење на работниците, селаните, работната интелигенција и останатите трудбеници за исполнуење и натфрлуење на планот, во кое што особена улога им паѓа на Единствените синдикати, сите државни органи се должни да им даваат сестрана помош и подршка, а особено да соработуат при истакнуењето, наградуењето и помагањето на ударниците и новаторите при остваруењето на нивните права, за исполнуење и преисполнуење.

Член 34

Изведуењето на Петгодишниот план се смета од 1 јануари 1947 година.

Член 35

Со влегуење во сила на овој Закон, сета планирана дејност и работа на државните и останатите установи, претпријатија, организации и поодделните граѓани, кои што се на тоа обврзани со овој Закон и други законски прописи, има да се доведе во согласност со Петгодишниот план и прописите донесени врз основа на него.

Член 36

Законов влегуе во сила со денот кога ќе се објави во „Службен весник на НР Македонија“.

У. Бр. 17

СКОПЈЕ, 10 јули 1947 година.

**ПРЕЗИДИУМ НА НАРОДНОТО СОБРАНИЕ
НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

209

У К А З

Врз основа на член 73 точка 4 од Уставот на Народна Република Македонија, а во врска со чл. 6 од Законот за Президиумот на Народното собрание на НР Македонија, Претседателството на Президиумот на Народното собрание на НР Македонија го прогласуе Законот за воведување во градовите систем на дозволи за боравок кој што го донесе Народното собрание на Народна Република Македонија на првото редовно заседание на 7 јули 1947 година, а кој што гласи:

ЗАКОН

ЗА ВОВЕДУЕЊЕТО ВО ГРАДОБНЕ СИСТЕМ НА ДОЗВОЛИ ЗА БОРАВОК

Член 1

Во градовите, во кој пренаселеноста претставуе пречка за понатакашниот стопански развој и за редовната работа на државните установи и претпријатија,—со наредба на Владата може да се воведат систем на настанување по предходна дозвола за боравок.

Член 2

Во градови, во кој е воведен систем на настанување по предходна дозвола за боравок, ниедно новодошло лице не може да остане подолго од 10 дена, ако нема дозвола за боравок издадена од надлежен државен орган.

Член 3

Лица, кој во денот на влегување овој закон во сила имаат постојано место живеење во градовите, во кој е воведен систем на настанување по предходна дозвола за боравок, имаат право да добијат дозвола за боравок во тие градови, ако на ден 6 април 1941 година имале постојано место жителство во нив.

Сите останали лица можат да добијат дозвола за боравок:

- 1) ако се на работа во државни установи и претпријатија;
- 2) ако со своето занимање допринесуат за обновата и изградбата на нашата земја;
- 3) ако нивниот боравок во тие градови е од јавен интерес.

Дозволата за боравок издадена на едно лице важи и за членовите на неговата поблиска фамилија, кои живеат во заједница со него и кои оно ги издржуе.

Член 4

На лицата наведени во став први од предходниот член дозволата за боравок, може да им се одземе само ако по законски причини го изгубиле правото на боравок во тие градови.

На лицата наведени во став втори, точки 1, 2 и 3 од предходниот член дозволата за боравок може да им се одземе, ако престане основот по кој што ја добиле дозволата за боравок.

Срокот за иселување не може да биде пократок од 15 дена, сметајќи го од денот на правосилноста на решението за боравок.

Ако лицето, кое не е добило дозвола за боравок, односно на кое дозволата за боравок е одземена, не се исели во дадениот му срок, ќе биде иселено по присилен пат на негов трошак.

Член 6

За неисполнување прописите на овој Закон на прекршителите ќе се налагат следните видови казни:

Лишување од слобода или присилна работа без лишување од слобода од два месеца или парична казна до 3000—динари.

Член 7

Надлежни за доносување решенија за боравок и за налагање на административни казни од предходниот член се отсеците на внатрешните работи при извршните одбори на градските, односно реонските народни одбори.

Член 8

Поблиски одредби за извршување на овој Закон ќе пропише Министерот на внатрешните работи на НРМ.

Член 9

Овој закон влегуе во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Народна Република Македонија“.

У. Бр. 5 Скопје, 8 јули 1947 година.

Претседателство на Президиумот на Народното собрание на Народна Република Македонија

За секретарот,
Страхил Гигов с. р.

Претседател,
Богоја Фотев с. р.

210

У К А З

Врз основа на член 73 точ. 4 од Уставот на Народна Република Македонија а во врска со член 6 од Законот за Президиумот на Народното собрание на НР Македонија, Претседателството на Президиумот на Народното собрание на НР Македонија го прогласуе Законот за укинување Законот за надокнадување трошковите на судските заседатели (присудители), од 27 ноември 1945 година кој што го донесе Народното собрание на Народна Република Македонија, на првото редовно заседание на 7 јули 1947 година, а кој што гласи:

ЗАКОН

ЗА УКИНУВАЊЕ ЗАКОНОТ ЗА НАДОКНАДУВАЊЕ ТРОШКОВИТЕ НА СУДСКИТЕ ЗАСЕДАТЕЛИ (ПРИСУДИТЕЛИ), од 27 НОЕМВРИ 1945 ГОД.

Член 1

Член 2

Овој Закон влегуе во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Народна Република Македонија“.

У. Бр. 6 Скопје, 8 јули 1947 година.

Претседателство на Президиумот на Народното собрание на Народна Република Македонија

За секретарот,
Страхил Гигов с. р.

Претседател,
Богоја Фотев с. р.

211

По укажаната потреба, а со цел да се оспособи стручен воспитен кадар за работа во установите за предучилишно воспитание, Министерот за просвета на Народна Република Македонија, го донесе следното

РЕШЕНИЕ

за отворање на паралелка за воспитачи во установите за деца од предучилишна возраст.

1. Во учебната 1947/48 година во Учителската школа во Скопје да се од редовните ученици на IV клас издвои една паралелка од 40 ученици која ќе се сремаат воспитачи за деца од предучилишна возраст.

2. Во оваа паралелка ќе се работи по именот наставен план и програм кој што ќе го пропише Министерот за просвета на Народна Република Македонија.

3. Овоа Решение влегуе во сила од денот на објавувањето во „Службен весник“ на Народна Република Македонија.

Бр. 2063 4—VII 1947 год. — Скопје

Министер,
Киро Х. Василев

212

ЗАПИСНИК

Од II-та седница на Првото редовно заседание на Народното собрание на Народна Република Македонија, одржана 11 април 1947 год.

Претседаваше: претседателот на Народното собрание Д-р Б. Спиров.

Секретар: првиот секретар на Народното собрание Владо Малевски.

Претседателот Д-р Борис Спиров ја отвара II-та седница на Првото редовно заседание на Народното собрание во 8,50 часот.

Прочитаниот записник од првата седница на Првото редовно заседание Собранието го прими без забелешка.

Пред да се прејде на дневниот ред, утврден од мишталата седница претседателот ги соопшти на Собранието молбите од народни пратеници за отсуство и по предлогот на претседателот, Собранието им, одобри отсуство на народните пратеници: Нафи Сулејман три дена, Стојан Горчески три дена.

Се прејдуе на продолжување по 2. точка на

дневниот ред: претрес по предлогот на финансовиот закон за Државниот буџет на НРМ за буџетска 1947 год. и по предлогот на Државниот буџет на НРМ за 1947 год.

Говореа: Цветко Узуновски, министер во Владата на НРМ „за“; Димитар Влахов, потпретседател на Президиумот на Народната скупштина на ФНРЈ „за“.

После одморот од 10 минути начелната дискусија продолжи.

Говореа: Д-р Димитар Несторов, министер во Владата на ФНРЈ „за“; Ацо Ицев „за“; Благоја Поповски „за“; Боге Кузманоски „за“; Крсте Маркоски „за“; Вејсел Нуман „за“; Круме Наумозски „за“; Бане Андреев, министер во Владата на ФНРЈ „за“; Муртезан Катзадеј (на албански јазик) „за“; Методије Митрески „за“;

Бидејќи листата на пријавените говорници беше исцрпена, претседателот соопшти да гласањето во поединости ќе биде по раздели со дигање рака

Известителот на Одборот за стопански план и финансии народниот пратеник Димче Беловски чете раздел по раздел од предлогот на Државниот буџет на НРМ за 1947 год. и Собранието едногласно ги усвојуе сите раздели: А. Расходи од I-XIX како и Б. Приходи од I-VI без измени.

По тоа известителот прејдуе на четене член по член од предлогот на финансовиот закон, за Државниот буџет на НРМ за буџетска 1947 год. Собранието гласајќи со дигање рака ги усвои без измени сите осум члена на законскиот предлог.

Претседателот одредуе гласањето во целост да се изврши поименично. По извршеното поименично гласање претседателот го објавуе резултатот од гласањето: од присатните 142 народни пратеници сите гласале „за“; со што предлогот на Државниот буџет на НРМ за 1947 год. и Финансовиот закон за Државниот буџет за буџетска 1947 год. во Собранието се конечно усвоени.

После краток одмор седницата продолжуе во 13,20 часот.

Се прејдуе на 3 точка од дневниот ред: претрес по предлогот на Законот за одобрение свршените сметки на приходите и расходите по буџетите за буџетските периоди јануар—март и април—јули 1945 год. и Републиканскиот буџет за периодот јули—декември 1945 год.

По прочитаниот извештај од известителот на одборот за план и финансии народен пратеник Васил Гјорговски, претседателот отвара дискусија во начело. Како никој не се јави за збор известниот закон и Собранието со дигане рака ги усвои телот на одборот чете член по член од предложените од 1 до 5 на предлогот на законот без измени.

По предлог на претседателот гласањето во целост се изврши со дигане рака. Предлогот на закон за одобрение свршените сметки на приходите и расходите по буџетите за буџетските периоди јануар—март и април—јуни 1945 год. и Републиканскиот буџет за периодот јули—декември 1945 год., Собранието едногласно ги усвои.

Се мина на 4 точка од дневниот ред: Потврдување Указот на Президиумот на Народното собрание на НРМ донесен на 4 април 1947 г. со кои што е поставен за член на Владата на НРМ а како министер на комуналните работи Киро Георгиевски.

Врз основа на чл. 73 т. 7 од Уставот на НР

Македонија Собранието со дигане рака го потврди донесениот Указ од Президиумот.

Со тоа усвоениот дневен ред се исцрпе.

Претседателот предложи да како 5 точка од дневниот ред, влезе: Избор на нови постојани одбори на Народното собрание, што Собранието го усвои. Од името на група од десет народни пратеници, народниот пратеник Блаже Талески му ја предлага на Собранието следната листа за состав на постојаните одбори:

ЗА ЗАКОНОДАВЕН ОДБОР:

Членови:

1. Наум Наумовски
2. Борис Станковски
3. Амди Демир
4. Веселинка Малинска
5. Александар Мартулков
6. Реман Исмаил
7. Никола Бражалски
8. Страхил Трајкоски
9. Душко Лукаревски
10. Александар Мариноски
11. Д-р Стерјо Воздов

Заменици:

1. Гојчо Стефкоски
2. Бејзат Муратов
3. Круме Наумовски
4. Цафер Кодра
5. Ем. Чучков

ОДБОР ЗА СТОПАНСКИ ПЛАН И ФИНАНСИИ

Членови:

1. Страхил Гигов
2. Љиљана Чаловска
3. Васил Гјорговски
4. Димче Беловски
5. Муртизан Катзадеј
6. Јелисије Поповски
7. Димче Зографски

Заменици:

1. Мито Теменугов
2. Димитар Костаров
3. Салтир Путински
4. Стојан Христов
5. Наско Тодоров

МАНДАТЕН И ИМУНИТЕТЕН ОДБОР

Членови:

1. Лазар Таневски
2. Фируз Незимов
3. Крсте Марковски
4. Нафи Сулејман
5. Филип Николовски

Заменици:

1. Хаџи Сулејман Сали
2. Стоилко Иванов
3. Михајло Милошевски

АДМИНИСТРАТИВЕН ОДБОР

Членови:

1. Вејсел Халил
2. Ката Лахтова
3. Ане Брешквоски

4. Сабрија Мемипов

5. Бајалски Ристо

Заменици:

1. Филип Филиповски
2. Епаминонд Попандонов
3. Амза Шабанов

ОДБОР ЗА МОЛБИ И ЖАЛБИ

Членови:

1. Борко Темелквоски
2. Боге Кузмановски
3. Бејзам Мулатов
4. Салтир Путински
5. Маца Карбева

Заменици:

1. Халил Јашар
2. Јован Тошев Гигов
3. Борис Алексовски

Бидејќи друга листа немаше предложено, то согласно со чл. 32 од Правилникот за работата на Народното собрание на НР Македонија, Собранието гласајќи со дигане рака ја усвои предложената листа.

По тоа претседателот ја закључуе седницата во 13,35 часот а идната ќе биде закажана писмено

Секретар:

В. Малески с. р.

Претседател:

Д-р Б. Спиров с. р.

Содржај:

208	Закон на Петгодишниот план на развитокот на народното стопанство на Народна Република Македонија во годините 1947 — 1951 год.	231
209	Закон за воведуењето во градовите систем на дозволи за боравок.	252
210	Закон за укинување Законот за надокнадување трошковите на судските заседатели (присудители) од 27 ноември 1945 год.	252
211	Решение за отварање на паралелка за воспитаџи во установите за деца од предучилишна возраст.	253
212	Записник од II-та седница на Првото редовно заседание на Народното собрание на НРМ.	253